Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Lieskovec na roky 2023-2030

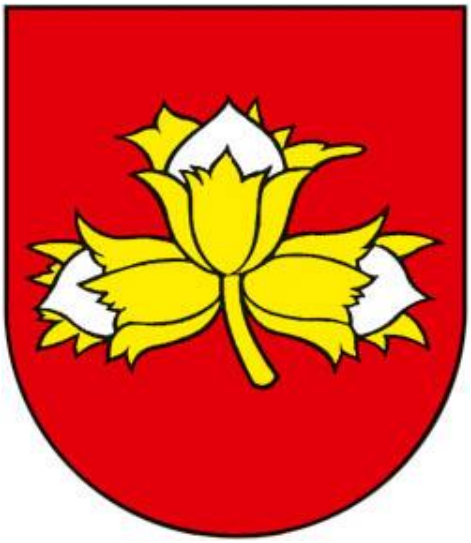

Názov:	**Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Lieskovec na roky 2023-2030**
Územné vymedzenie:	Obec Lieskovec
Územný plán obce schválený (A/N):	Áno
Dátum schválenia PHSR:	07.12.2023, uznesením č. 51/2023
Dátum platnosti:	Od 08.12.2023 do 31.12.2030
Verzia[1]:	1.0
Publikovaný verejne dňa:	11.12.2023
Vypracoval:	RNDr. Radomír Babiak, PhD., www.dokumentypreobce.sk

[1] Prvé prijaté znenie sa označuje číslom 1.0. V prípade zásadnej zmeny sa ďalšie aktualizované verzie označujú 2.0, 3.0 atď. V prípade malých zmien sa označuje 1.1.

Erb a vlajka obce

Erb obce

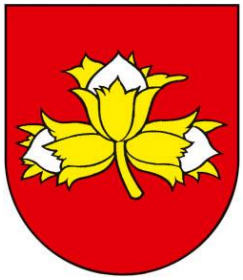

vlajka obce

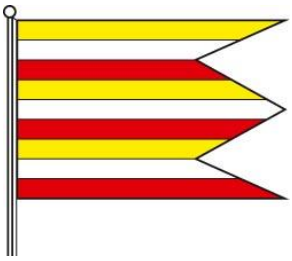

Blazón erbu:
V červenom štíte strieborný lieskový trojoriešok so zlatou stopkou a listencami.

Komentár:
Hovoriaci erb, heraldicky vyjadrujúci pomenovanie obce, odvodené od rastliny typickej pre túto lokalitu

Základné údaje

Samosprávny kraj:	.....	Banskobystrický
Okres:	.....	Zvolen
Historický región:	.....	Podpoľanie
Poloha obecného úradu:	.....	48.579092°N, 19.191026°E
Nadm. výška pri obec. úrade:	.....	307 m.n.m.
Rozloha katastra:	.....	1 389,8 ha k 31.12.2022
Počet obyvateľov:	.....	1 372 k 31.12.2022
Hustota obyvateľstva:	.....	99 obyv./km^2
PSČ:	.....	962 21
Evidenčné číslo vozidiel:	.....	ZV (do 31.12.2022)

Oficiálne kontakty

	.....	Obec Lieskovec
Adresa:	.....	Stredisková 154/26
	.....	962 21 Lieskovec
Web:	.....	www.obeclieskovec.sk
Email:	.....	podatelna@obeclieskovec.sk
Telefón:	.....	045/537 02 57
IČO:	.....	00647861

Mapa 1: Poloha obce Lieskovec - širšie vzťahy

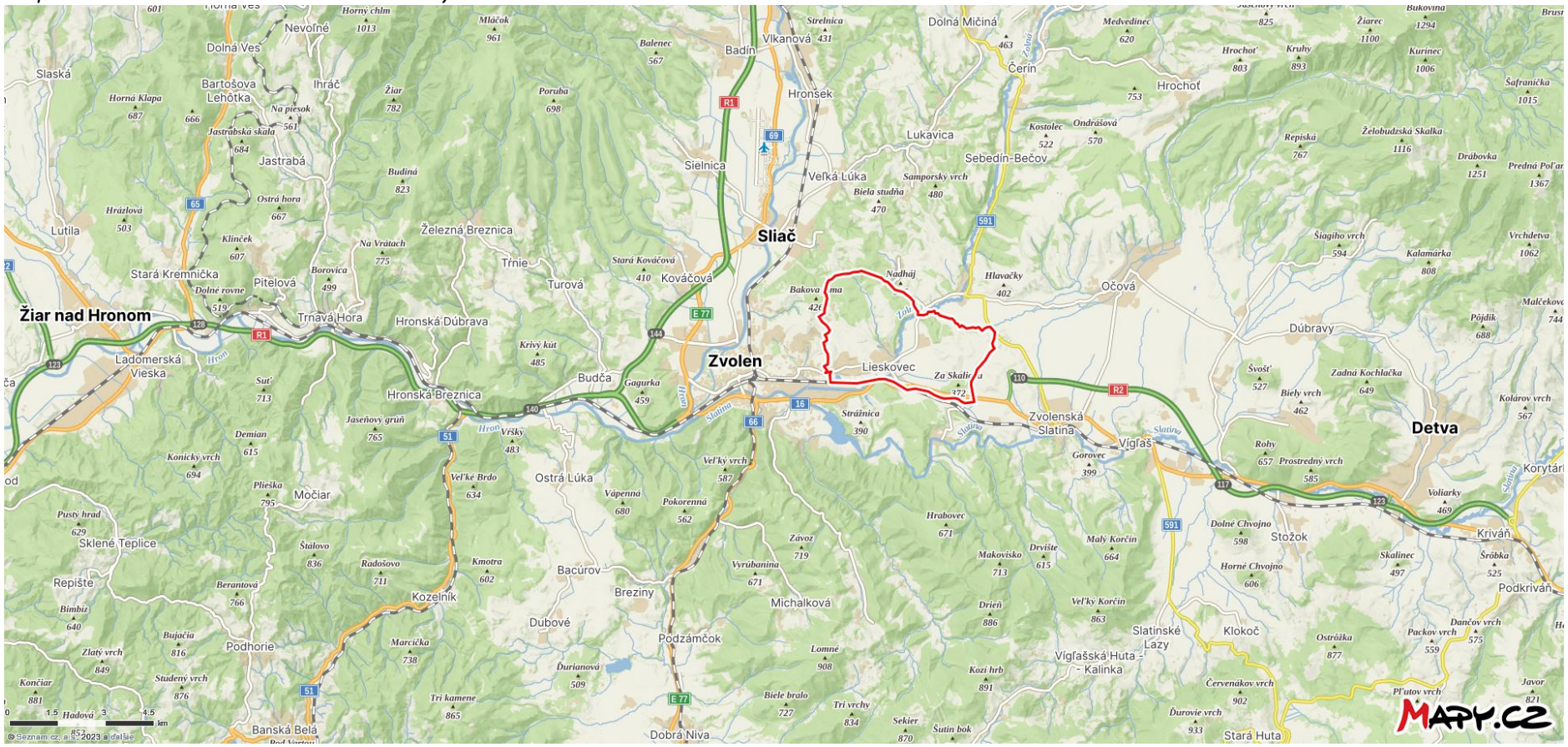

Zdroj: mapy.cz

Mapa 2: Poloha obce Lieskovec voči susediacim obciam

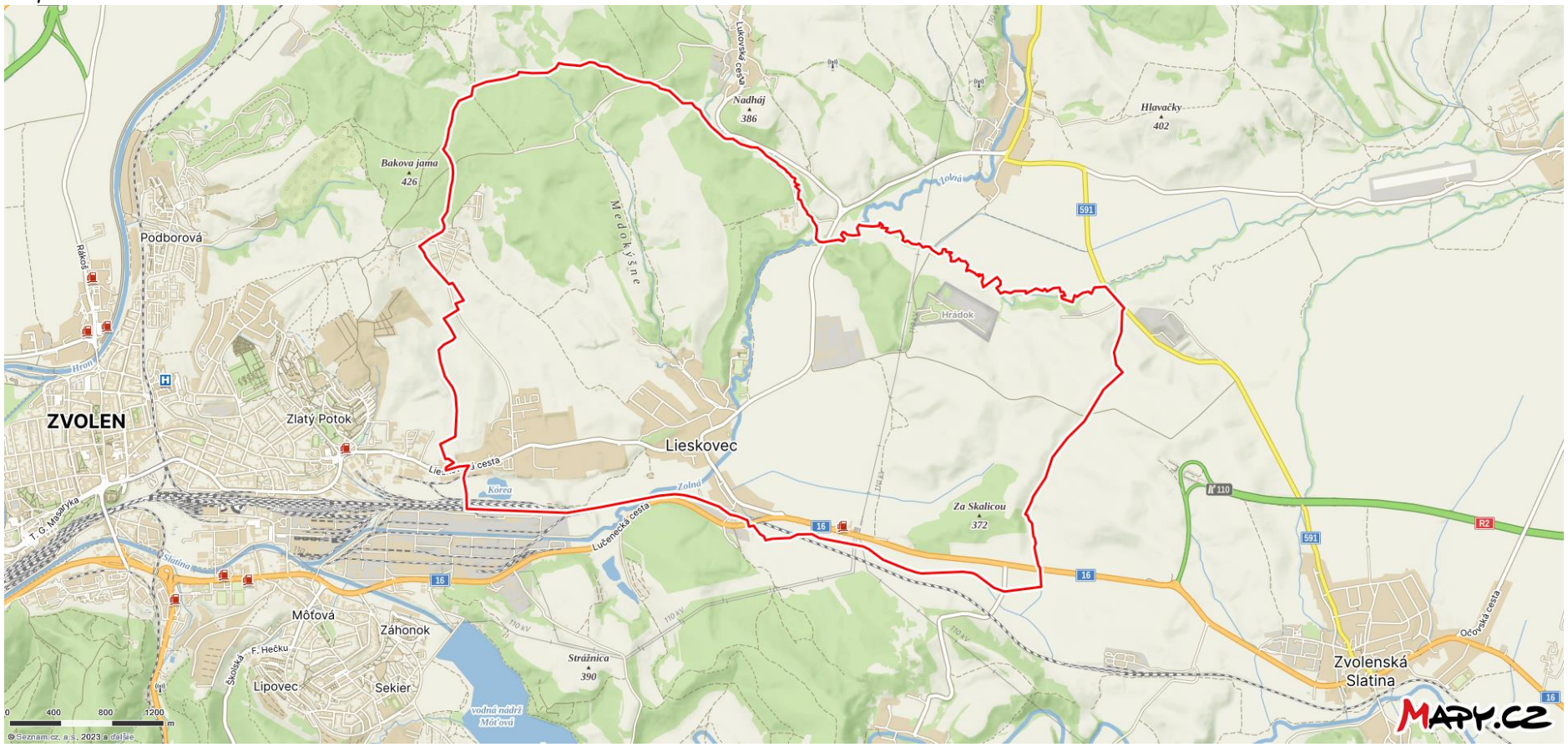

Zdroj: mapy.cz

OBSAH

ÚVOD **7**

ZÁMER SPRACOVANIA PROGRAMU HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE LIESKOVEC NA ROKY 2023-2030 8

ANALYTICKÁ ČASŤ **11**

ZOZNAM ANALYZOVANÝCH VÝCHODISKOVÝCH KONCEPČNÝCH DOKUMENTOV A DÁT 12

A.I ANALÝZA VNÚTORNÉHO PROSTREDIA 14

Poloha katastrálneho územia a prírodné pomery 14

Kvalita životného prostredia 16

Ochrana prírody a krajiny 16

Ochrana pred povodňami 16

Odpadové hospodárstvo 16

Environmentálne záťaže 16

Obyvateľstvo 17

Počet obyvateľov a pohyb obyvateľstva 17

Štruktúra obyvateľov podľa pohlavia a veku 20

Národnostná a konfesionálna štruktúra 22

Vzdelanostná štruktúra 23

Nezamestnanosť 23

Domový a bytový fond 27

Dopravná infraštruktúra 29

Technická infraštruktúra 29

Zdravotnícka a sociálna infraštruktúra, služby 29

Školstvo, kultúrno-spoločenský život a šport 30

Administratívno-správne služby 31

Bezpečnosť v obci 31

Hospodárske pomery 32

Polohová atraktivita územia 32

Poľnohospodárstvo a priemysel 32

Cestovný ruch 33

Finančné hospodárenie 34

A.II ANALÝZA VONKAJŠIEHO PROSTREDIA 35

Štrukturálne fondy v programovom období 2021-2027 36

Zmena klímy 37

STEEP analýza 38

A.III ZHODNOTENIE SÚČASNÉHO STAVU ÚZEMIA 39

SWOT analýza 39

Kľúčové faktory a disparity územia 40

B-STRATEGICKÁ ČASŤ **41**

STRATEGICKÁ VÍZIA A HLAVNÝ CIEĽ OBCE 43

STRATÉGIA ROZVOJA 43

C-PROGRAMOVÁ ČASŤ 48

OPATRENIA A PROJEKTOVÉ ZÁMERY PODĽA PRIORITNÝCH OBLASTÍ 49
SÚBOR UKAZOVATEĽOV, VÝSLEDKOV A DOPADOV 54

D-REALIZAČNÁ ČASŤ 57

AKČNÝ PLÁN OBCE 58
ADMINISTRATÍVNE, ORGANIZAČNÉ A INŠTITUCIONÁLNE ZABEZPEČENIE PHSR 61
STRUČNÝ POPIS KOMUNIKAČNEJ STRATÉGIE 61
SYSTÉM MONITOROVANIA A HODNOTENIA 61

E-FINANČNÁ ČASŤ 63

INDIKATÍVNY FINANČNÝ PLÁN 64
MODEL VIACZDROJOVÉHO FINANCOVANIA A FINANČNÝ RÁMEC 65
SYSTÉM HODNOTENIA A ZARAĎOVANIA PROJEKTOVÝCH ZÁMEROV DO FINANCOVANIA 70

ZÁVER 71

PRÍLOHY 72

ZOZNAM INFORMAČNÝCH ZDROJOV POUŽITÝCH V PHSR 73
ZOZNAM SKRATIEK POUŽITÝCH V PHSR 74
ZOZNAM MÁP, TABULIEK, GRAFOV, OBRÁZKOV A FORMULÁROV 75

dokumenty pre obce.sk

Úvod

Obecná samospráva v zmysle zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení a zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja tvorí integrálnu súčasť regionálnej politiky a regionálneho rozvoja. Integrálnou súčasťou regionálnej politiky sa stala najmä v súvislosti s rozsiahlou decentralizáciou verejnej správy, ktorá sa na Slovensku uskutočnila po prelome milénií a ktorou na obecné samosprávy prešlo obrovské množstvo kompetencií, zodpovednosti a taktiež financií, predstavujúcich významnú časť verejných financií. Samosprávy tak v oblasti vytvárania podmienok pre hospodársky a sociálny rozvoj územia majú svoje nezastupiteľné postavenie. Či už v rámci svojich originálnych kompetencií alebo preneseného výkonu štátnej správy, obce zabezpečujú výkony a služby vo verejnom záujme. Z tohto dôvodu je potrebné venovať veľkú pozornosť a úsilie koncipovaniu rozvojových stratégií samospráv.
Dokument „Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Lieskovec na roky 2023-2030“ (ďalej len „PHSR“) je strednodobý strategický dokument, ktorý na základe analýzy hospodárskej a sociálnej situácie stanovuje strategické ciele a priority v záujme budúceho rozvoja obce. Je prostriedkom na napĺňanie vízie ďalšieho smerovania obce. Týmto programom sa uskutočňuje podpora rozvoja na lokálnej úrovni s dôrazom na hospodársku, sociálnu a environmentálnu oblasť. Ide o program cielených opatrení, navrhnutý pre stimulovanie rozvoja obce v strednodobom horizonte.
Cieľom tohto dokumentu je navrhnúť funkčne trvalo udržateľnú rozvojovú stratégiu, zameranú na realizáciu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce so zreteľom na potreby jej obyvateľov. Tento dokument formuluje tak strategické ciele, ako aj konkrétne opatrenia a aktivity, realizáciou ktorých budú tieto ciele naplnené. PHSR nie je uzavretý dokument bez možnosti zmien. Práve naopak, je dokumentom živým, otvoreným, ktorý môže byť v prípade potreby kedykoľvek aktualizovaný, doplňovaný a upravovaný. Jeho význam a využitie spočíva predovšetkým v tom, že je spracovaný na základe prieskumu názorov a potrieb volených orgánov obce, jej obyvateľov, záujmových skupín, ako aj za spoluúčasti miestnych aktérov a odborníkov.

Ambíciou dokumentu je podať odpovede na tri základné a najdôležitejšie otázky:

1. Akí sme a kde sa nachádzame?
2. Kam sa chceme dostať?
3. Ako sa tam dostaneme?

Cieľom analytickej časti je identifikácia rozvojových faktorov a disparít obce (akí sme a kde sa nachádzame). Následne je v strategickej časti sformulovaná vízia, ktorá dáva odpoveď na druhú otázku (kam sa chceme dostať). Spôsob ako sa tam dostať je stanovený v stratégii rozvoja, ktorej úspešné naplnenie bude závislé od úspešnosti realizácie opatrení a aktivít, definovaných v programovej časti dokumentu.
Pri vypracovaní tohto programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja sa zohľadnili priority Národnej stratégie regionálneho rozvoja SR, ako aj jej vízia regionálneho rozvoja na Slovensku: Slovensko sa má stať krajinou s vysokou kvalitou života všetkých jeho obyvateľov. V záujme naplnenia dlhodobej vízie regionálneho rozvoja SR zameranej na rozvoj obcí, miest a regiónov, na zvyšovanie ich výkonnostného potenciálu a konkurencieschopnosti Národná stratégia regionálneho rozvoja SR stanovuje strategický cieľ: Integrovaným a výsledkovo orientovaným prístupom k regionálnemu rozvoju a na základe využitia vnútorného potenciálu regiónov zvýšiť do roku 2030 ich adaptabilitu, konkurencieschopnosť a výkonnosť pri súčasnom zvyšovaní kvality života obyvateľov a pri rešpektovaní princípov udržateľného rozvoja.

Zámer spracovania Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Lieskovec na roky 2023-2030

Formulár 1 (Ú1): Zámer spracovania PHSR

Zámer spracovania PHSR	
Názov dokumentu	Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Lieskovec na roky 2023-2030
Forma spracovania	Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Lieskovec na roky 2023-2030 (ďalej len „PHSR 2023-2030“) bude spracovaný podľa aktuálneho znenia zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov. Spracovanie dokumentu bude rešpektovať princíp partnerstva. Vykonané bude participatívnym spôsobom so zapojením zamestnancov obecného úradu, poslancov OcZ, širokej verejnosti a externých odborníkov. PHSR bude vypracovaný v súlade s cieľmi a prioritami ustanovenými tak v Národnej stratégii regionálneho rozvoja, ako aj v Programe hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Banskobystrického samosprávneho kraja.
Riadenie procesu spracovania	Za riadenie procesu spracovania zodpovedá riadiaci tím zložený zo zástupcov obce a zhotoviteľa. **Členmi riadiaceho tímu sú**: **Za obec:** <u>Koordinátor riadiaceho tímu</u> Michal Turay – starosta obce **Za zhotoviteľa:** <u>Člen riadiaceho tímu</u> RNDr. Radomír Babiak, PhD. – externý odborník Riadiaci tím zodpovedá za: - celkovú koordináciu spracovania PHSR 2023-2030, - zostavenie Zámeru spracovania PHSR, - spracovanie analýzy vnútorného a vonkajšieho prostredia, - spracovanie východísk pre strategickú časť, - vypracovanie strategickej vízie, - vypracovanie sumárneho návrhu aktivít a projektov ako východisko pre Akčný plán, - stanovenie termínov realizácie aktivít, projektov (roky) a odhad ich financovania (výška a zdroje financovania), - spracovanie akčného plánu na daný rozpočtový rok s výhľadom na 2 roky, - vytvorenie systému monitorovania, hodnotenia a aktualizácie PHSR, - spracovanie finančnej časti vo forme Finančného rámca pre realizáciu PHSR, - finalizáciu dokumentu a jeho predloženie zastupiteľstvu na schválenie.
Obdobie spracovania	Október - november 2023
Financovanie spracovania	Z rozpočtu obce.

Zdroj: Weisová, Bernátová 2012, vlastné spracovanie

Formulár 2 (Ú2): Harmonogram spracovania PHSR

Harmonogram spracovania PHSR (2023)												
Mesiac	**I**	**II**	**III**	**IV**	**V**	**VI**	**VII**	**VIII**	**IX**	**X**	**XI**	**XII**
Úvod										X		
Analytická časť										X		
Strategická časť										X		
Programová časť										X		
Realizačná časť										X	X	
Finančná časť											X	
Záver											X	

Zdroj: Weisová, Bernátová 2012, vlastné spracovanie

Formulár 3 (Ú8): Štruktúra dokumentu

Úvod

táto časť zahŕňa:

- stručný popis kontextu vzniku a chronológie prípravy PHSR,
- stručné zhrnutie východiskových koncepčných dokumentov, týkajúcich sa vymedzeného územia,
- zámer spracovania PHSR.

Analytická časť

táto časť zahŕňa:

- kompletnú analýzu vnútorného prostredia na základe overeného súboru kvantitatívnych a kvalitatívnych dát podľa jednotlivých oblastí vrátane finančnej a hospodárskej situácie,
- analýzu silných a slabých stránok územia,
- identifikáciu hlavných vonkajších faktorov rozvoja územia (výber hlavných faktorov),
- analýzu príležitostí a ohrození pre rast a rozvoj územia (posúdenie hlavných faktorov z hľadiska príležitostí a ohrození),
- SWOT analýzu (súhrnná tabuľka),
- analýzu možných rizík a hrozieb, identifikáciu kritických oblastí rozvoja,
- identifikáciu východísk a možných riešení.

Strategická časť

táto časť zahŕňa:

- víziu územia,
- formuláciu a návrh stratégie,
- výber a popis strategických cieľov v jednotlivých politikách – oblastiach rozvoja (hospodárska, sociálna, environmentálna).

Programová časť

táto časť zahŕňa:

- konkrétne opatrenia a projekty vrátane ich priradenia k jednotlivým cieľom a prioritám,
- súbor ukazovateľov výsledkov a dosahov vrátane východiskových a cieľových hodnôt.

Realizačná časť
táto časť zahŕňa:

- popis úloh jednotlivých partnerov pri realizácii PHSR,
- popis postupov inštitucionálneho a organizačného zabezpečenia realizácie PHSR, spôsob komunikácie, kooperácie a koordinácie,
- stručný popis komunikačnej stratégie PHSR k jednotlivým cieľovým skupinám,
- systém monitorovania a hodnotenia,
- akčný plán na daný rozpočtový rok s výhľadom na 2 roky – vecný a časový harmonogram realizácie jednotlivých opatrení a projektov.

Finančná časť
táto časť zahŕňa:

- indikatívny finančný plán na celú realizáciu PHSR,
- model viaczdrojového financovania jednotlivých opatrení, aktivít (projektov) za účasti sociálno-ekonomických partnerov v území v prepojení na programový rozpočet obce,
- hodnotiacu tabuľku pre výber projektov.

Záver
táto časť zahŕňa:

- informáciu o schválení a zverejnení PHSR.

Prílohy
táto časť zahŕňa:

- Zoznam informačných zdrojov použitých v PHSR (východiskové strategické a koncepčné dokumenty, súvisiaca legislatíva),
- Zoznam skratiek použitých v PHSR.

Analytická časť

Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja

Analytická časť PHSR obsahuje komplexné zhodnotenie a analýzu východiskovej situácie obce s väzbami na širšie územie – analýzu aktuálneho stavu, v akom sa obec nachádza. Definuje vnútorný potenciál územia a limitujúce faktory rozvoja obce. Sú v nej prezentované odhady budúceho vývoja obce, ako aj možné riziká a ohrozenia vo väzbe na existujúce stratégie a koncepcie a využívanie vnútorného potenciálu územia.

Zoznam analyzovaných východiskových koncepčných dokumentov a dát

Pri spracovaní Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Lieskovec na roky 2023-2030 boli analyzované a zohľadnené už existujúce programovacie a plánovacie dokumenty:

Tabuľka 1: Zoznam analyzovaných koncepčných dokumentov

Zoznam analyzovaných koncepčných dokumentov			
Názov dokumentu	**Platnosť dokumentu**	**Úroveň dokumentu**	**Zdroj**
Územný plán obce Lieskovec	priebežne	lokálna	Obecný úrad Lieskovec
Povodňová dokumentácia obce	priebežne	lokálna	Obecný úrad Lieskovec
IUS BBSK 2022-2027 a PHRSR Banskobystrického samosprávneho kraja 2022-2030	2022-2030	regionálna	http://bbsk.sk
Územný plán veľkého územného celku Banskobystrického kraja	priebežne	regionálna	http://bbsk.sk
Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030	do 2030	národná	www.mirri.gov.sk
Plán obnovy a odolnosti SR	do 2027	národná	www.mirri.gov.sk
Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001	od 2001	národná	www.mindop.sk
Stratégia rovnosti, inklúzie a participácie Rómov do roku 2030	do 2030	národná	www.minv.sk
Partnerská dohoda 2021-2027	2021-2027	národná	www.partnerskadohoda.gov.sk
Operačný program Slovensko 2021-2027	2021-2027	národná	www.partnerskadohoda.gov.sk
Agenda 2030	do 2030	nadnárodná	www.mirri.gov.sk

Zdroj: MDVRR 2015, vlastné spracovanie

Okrem rôznych koncepčných dokumentov bolo pri spracovaní dokumentu použité aj veľké množstvo dát rôzneho charakteru. Ich prehľad zobrazuje nasledujúca tabuľka.

Tabuľka 2: Zoznam použitých kvalitatívnych a kvantitatívnych dát

Zoznam použitých kvalitatívnych a kvantitatívnych dát		
Oblasť dát/téma	**Zdroj údajov**	**Webová stránka**
Obyvateľstvo	Obec Lieskovec Štatistický úrad SR Databáza regionálnej štatistiky Ústredie práce sociálnych vecí a rodiny Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2021	www.obeclieskovec.sk www.statistics.sk datacube.statistics.sk www.upsvar.sk www.scitanie.sk
Bývanie	Obec Lieskovec Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2021	www.obeclieskovec.sk www.scitanie.sk
Hospodárstvo	Obec Lieskovec Štatistický úrad SR Databáza regionálnej štatistiky Obchodný register Živnostenský register	www.obeclieskovec.sk www.statistics.sk datacube.statistics.sk www.orsr.sk www.zrsr.sk
Školstvo a vzdelávanie	Obec Lieskovec Centrum vedecko-technických informácií	www.obeclieskovec.sk www.cvtisr.sk
Zdravotníctvo	Obec Lieskovec	www.obeclieskovec.sk
Sociálna sféra	Obec Lieskovec Ústredie práce sociálnych vecí a rodiny	www.obeclieskovec.sk www.upsvar.sk

Zdroj: vlastné spracovanie

A.I Analýza vnútorného prostredia

Poloha katastrálneho územia a prírodné pomery

Obec Lieskovec leží v Banskobystrickom kraji, v okrese Zvolen. Jej katastrálne územie susedí s katastrálnymi územiami mesta Zvolen, mesta Sliač, obcí Očová a Zvolenská Slatina.

Geologická stavba katastrálneho územia je členitá, západná časť je tvorená neogénnymi vulkanitmi, centrálna časť hercýnskymi magmatitmi, smerom na sever starším paleozoikom (fylity, bridlice, metapsamity, metavulkanity, miestami metakarbonáty) až vnútrokarpatským mezozoikom na severe územia (kremence, pieskovce a ílovité bridlice). Juh a juhovýchod katastrálneho územia pokrývajú neogénne sedimenty (íly s lignitom, piesky, štrky). Z hľadiska geomorfologického členenia patrí katastrálne územie obce do Alpsko-Himalájskej sústavy, podsústavy Karpaty, provincie Západné Karpaty, subprovincie Vnútorné Západné Karpaty, oblasti Slovenského stredohoria a celku Zvolenská kotlina. V rámci tohto celku zasahujú do katastra obce dva podcelky – Zvolenská pahorkatina a Slatinská kotlina (s rovnomennými geomorfologickými jednotkami).

Hydrologicky patrí kataster obce do úmoria Čierneho mora a povodia Hrona. Sústavu vodných tokov v území tvoria predovšetkým Zolná, jej ľavostranný prítok Hučava a pravostranný prítok Lieskovský potok. Tie sú dopĺňané sústavou bezmenných vodných tokov. Rieky a potoky na území obce majú dažďovo-snehový režim odtoku s najvyššou vodnosťou v marci až apríli (s najvyššími prietokmi v marci) a najnižšou vodnosťou v septembri. Kataster obce leží v hydrogeologickom rajóne NV 084 (Neogén Zvolenskej kotliny).

Väčšina územia patrí do teplej klimatickej oblasti, okrsku T7 (teplý, mierne vlhký, s chladnou zimou), severná časť katastrálneho územia už patrí do mierne teplej klimatickej oblasti, okrsku M3 (mierne teplý, mierne vlhký, pahorkatinový až vrchovinový). Územie obce je málo bohaté na vlahu – priemerný ročný úhrn zrážok väčšiny územia sa pohybuje na úrovni cca 600-700 mm, sever územia je bohatší na zrážky s bilanciou 700-800 mm. V januári dosahuje úhrn zrážok okolo 30-40 mm (na severe územia 40-50 mm), v júli cca 60-80 mm.

Z pôdnych typov sa v katastri obce nachádzajú najmä pseudogleje modálne, kultizemné a luvizemné nasýtené až kyslé, pozdĺž vodného toku Zolnej fluvizeme glejové, so sprievodným výskytom glejov a luvizeme modálne a kultizemné so sprievodným výskytom kambizemí nasýtených, lokálne pararendzín. Na severe katastrálneho územia sa vyskytujú podzoly modálne, sprievodné litozeme a rankre. Z hľadiska fytogeografického členenia patrí kataster obce do bukovej fytogeograficko-vegetačnej zóny, okresu Zvolenská kotlina. Zoogeografické členenie terestrického biocyklu zaraďuje územie obce do provincie listnatých lesov podkarpatského úseku.

Mapa 3: Administratívna poloha obce Lieskovec

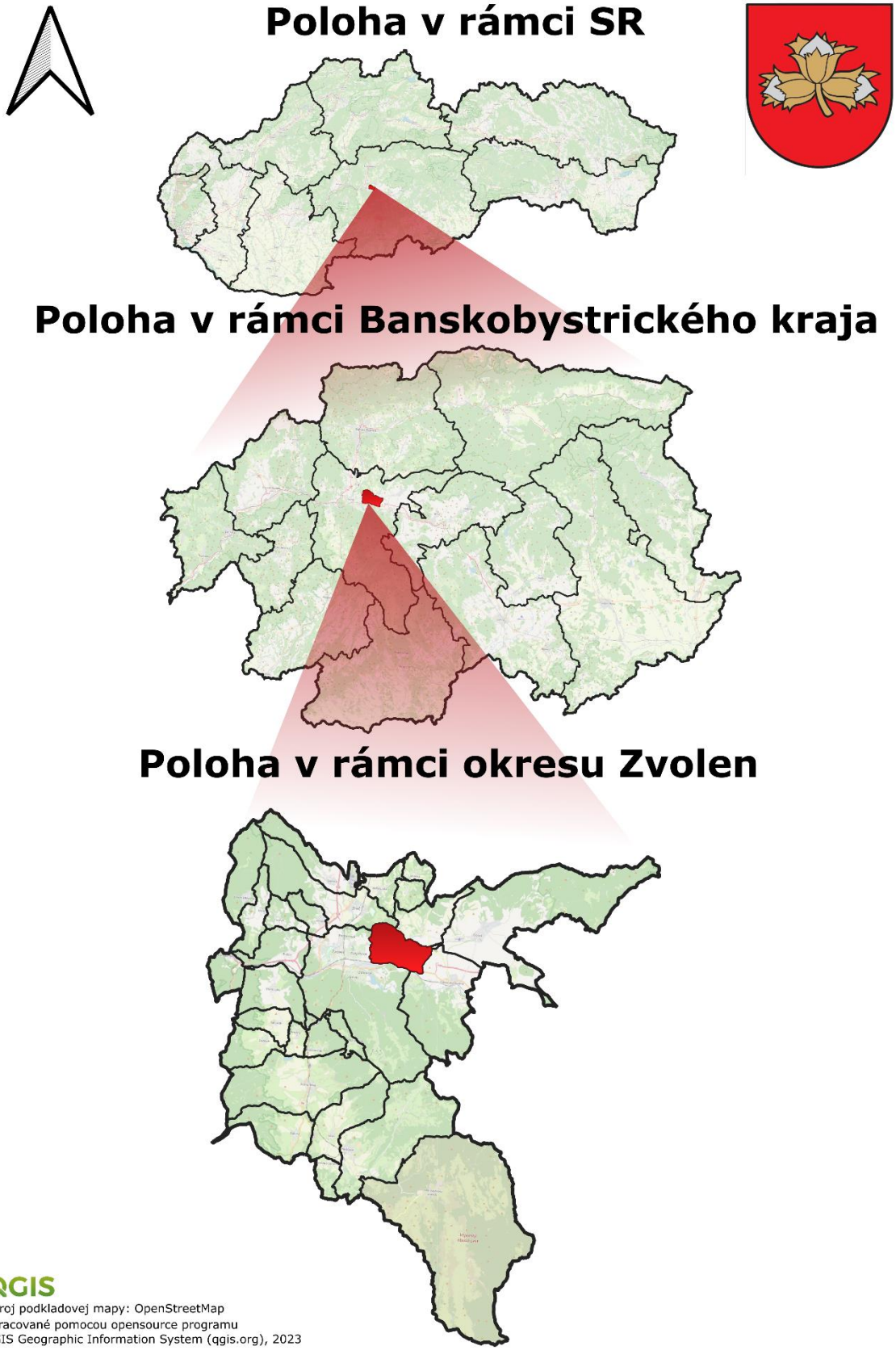

Zdroj: vlastné spracovanie

Kvalita životného prostredia

Ochrana prírody a krajiny

Z aspektu územnej ochrany prírody leží kataster obce Lieskovec v území s I. stupňom ochrany prírody a krajiny (ktorým je podľa zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny územie celej Slovenskej republiky). Priamo v katastri obce sa nenachádzajú žiadne veľkoplošné ani maloplošné chránené územia ani prvky ochrany prírody s 2. alebo vyšším stupňom ochrany. Z hľadiska medzinárodných chránených území, patriacich do siete NATURA 2000, nezasahuje do katastra obce Lieskovec žiadne Chránené vtáčie územie ani územie európskeho významu.

Do severnej časti katastrálneho územia obce zasahuje ochranné pásmo II. stupňa prírodných liečivých zdrojov v Sliači a Kováčovej. V obci sa nachádza aj biotop Kórea - lokálne významný ornitologický biotop mokrade.

Ochrana pred povodňami

Na území Lieskovca sa nachádza viacero problémových lokalít s potenciálom záplav. Na uliciach Nová a Medzi Hrušky spôsobuje občasné problémové situácie záplavy (či už z dôvodu výdatnejších, dlhotrvajúcich zrážok alebo z dôvodu prívalových dažďov) stekajúca voda z okolitých polí. Ďalším problémom je aj vyústenie suchého potoka do hlavného toku a neudržiavaný tento hlavný tok vodohospodárskym podnikom. Vodný tok tečie popri obci Lieskovec, pričom občasne taktiež vytvára povodňové situácie. Z tohto dôvodu je potrebné v katastri obce realizovať viacero protipovodňových a vodozádržných opatrení.

Odpadové hospodárstvo

Systém zberu komunálnych odpadov je v obci nastavený podľa reálnych potrieb obyvateľov a zabezpečuje sa v súlade s ustanoveniami zákona NR SR č. 79/2015 Z. z. o odpadoch v znení neskorších predpisov. Úroveň vytriedenia komunálneho odpadu je pomerne dobrá, za rok 2022 dosiahla 47 %. Obec teda v tomto ukazovateli takmer plní ciele v oblasti nakladania s odpadmi, stanovené pre Slovenskú republiku (dosiahnuť mieru recyklácie na úrovni 60 %).

Na zber zmesového komunálneho odpadu sa používajú KUKA nádoby alebo veľkoobjemové kontajnery (VOK). V obci je zavedený kalendárový systém zberu zmesového odpadu – všetky nádoby na zmesový odpad sa vyvážajú v pravidelných intervaloch.

Na triedený zber papiera, plastov, kovov, skla a kompozitných obalov sa používajú plastové vrecia alebo kontajnery. V katastri Lieskovca sa nachádza aj zberný dvor, ktorého prevádzkovateľom je súkromný subjekt (nie obec).

Environmentálne záťaže

Podľa Informačného systému environmentálnych záťaží, vedeného Ministerstvom životného prostredia SR, je na území obce Lieskovec evidovaná jedna environmentálna záťaž:

Tabuľka 3: Environmentálna záťaža v obci Lieskovec

Názov environmentálnej záťaže	Identifikátor	Register*
ZV (004) / Lieskovec – obaľovačka	SK/EZ/ZV/1125	Register A

* Register A: Pravdepodobná environmentálna záťaž
Register B: Environmentálna záťaž
Register C: Sanovaná/rekultivovaná lokalita

Zdroj: http://envirozataze.enviroportal.sk

Obyvateľstvo

Počet obyvateľov a pohyb obyvateľstva

Nasledujúca tabuľka zobrazuje základné parametre stavu a pohybu obyvateľstva obce Lieskovec za posledných 10 rokov. Počet obyvateľov sa v tomto období znížil o 68 (z 1440 v roku 2013 na 1 372 v roku 2022).

Tabuľka 4: Základné charakteristiky stavu a pohybu obyvateľstva

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Počet obyvateľov (k 31.12.)	1440	1467	1434	1453	1450	1434	1452	1445	1400	1372
Živonarodení	12	16	13	16	19	8	13	12	13	7
Zomrelí	13	10	14	14	9	18	12	12	17	18
Bilancia prirodzeného pohybu	-1	6	-1	2	10	-10	1	0	-4	-11
Prisťahovaní	27	40	32	38	20	33	41	28	28	24
Vysťahovaní	34	19	64	21	33	39	24	35	33	41
Migračné saldo	-7	21	-32	17	-13	-6	17	-7	-5	-17
Bilancia celkového pohybu	-8	27	-33	19	-3	-16	18	-7	-9	-28
Hr.m. živorodenosti (‰)	8,3	10,9	9,1	11,0	13,1	5,6	9,0	8,3	9,3	5,1
Hr.m. úmrtnosti (‰)	9,0	6,8	9,8	9,6	6,2	12,6	8,3	8,3	12,1	13,1
Hr.m. prirodzeného prírastku (‰)	-0,7	4,1	-0,7	1,4	6,9	-7,0	0,7	0,0	-2,9	-8,0
Hr.m. imigrácie (‰)	18,8	27,3	22,3	26,2	13,8	23,0	28,2	19,4	20,0	17,5
Hr.m. emigrácie (‰)	23,6	13,0	44,6	14,5	22,8	27,2	16,5	24,2	23,6	29,9
Hr.m. migračného salda (‰)	-4,9	14,3	-22,3	11,7	-9,0	-4,2	11,7	-4,8	-3,6	-12,4
Hr.m. celkového prírastku (‰)	-5,6	18,4	-23,0	13,1	-2,1	-11,2	12,4	-4,8	-6,4	-20,4

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné prepočty

Vývoj počtu obyvateľov obce Lieskovec za ostatných 10 rokov poväčšine stagnoval, avšak v ostatných dvoch rokoch došlo k výraznému poklesu početnosti obyvateľov. V porovnaní s rokom 2013 bol počet obyvateľov obce na konci roku 2022 o 5 % nižší.

Graf 1: Vývoj počtu obyvateľov obce Lieskovec

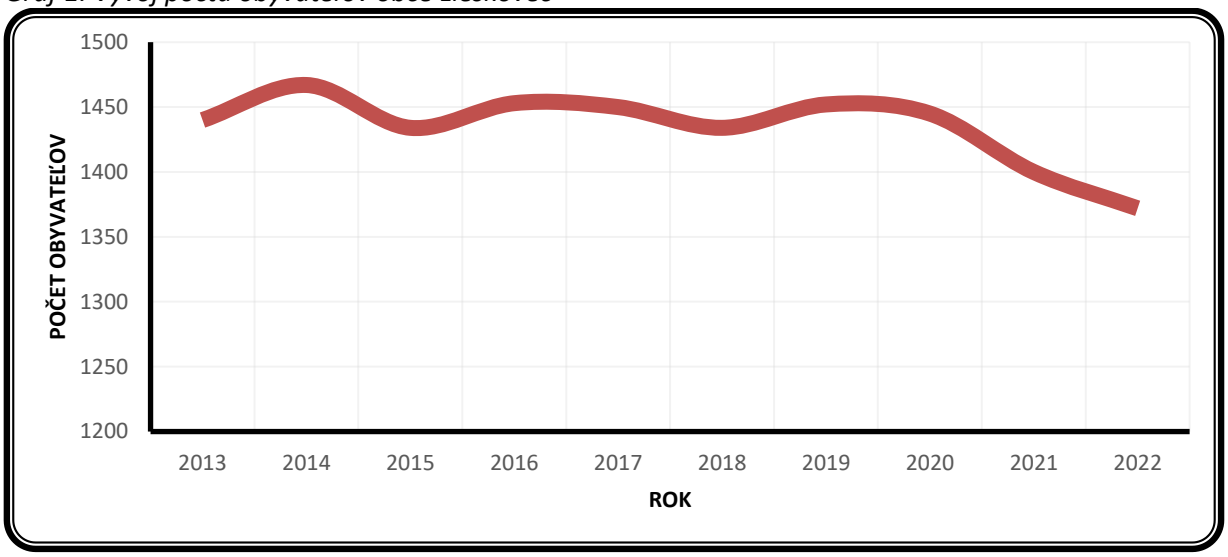

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Úroveň natality za posledných 10 rokov mala pomerne nevyrovnaný priebeh, keď sa pohybovala v rozmedzí cca 5-13 ‰. Počet narodených detí sa v obci medziročne pohyboval v rozmedzí 7-19. Priemerná hodnota ukazovateľa hrubej miery živorodenosti za celé hodnotené obdobie, teda za posledných 10 rokov, bola v Lieskovci 9,0 ‰. Obec teda v tomto ukazovateli dosahuje málo priaznivé hodnoty. Pre porovnanie, v okrese Zvolen sa hr. m. živorodenosti pohybuje na úrovni cca 8,0 ‰, v Banskobystrickom kraji 9,0 ‰ a v Slovenskej republike na úrovni cca 9,5 ‰.
Medziročný vývoj počtu zomrelých mal, na rozdiel od počtu živonarodených, vyrovnanejší priebeh. Najmenej zomrelých za posledných 10 rokov bolo v roku 2017 (9 osôb), najviac v rokoch 2018 a 2022 (zhodne po 18 osôb). Úroveň mortality sa teda pohybovala v rozmedzí od 6,2 po 13,1 ‰, pričom priemer za posledných 10 hodnotených rokov bol v Lieskovci 9,6 ‰. V obci teda môžeme pozorovať nižšiu mieru úmrtnosti akú má Slovenská republika (cca 11,0 ‰), Banskobystrický kraj (12,0 ‰) i okres Zvolen (cca 11,5 ‰).
Takéto hodnoty hrubej miery živorodenosti a hrubej miery úmrtnosti sa odzrkadľujú v bilancii prirodzeného pohybu obyvateľstva Lieskovca. Obec bola počas väčšiny hodnoteného obdobia populačne stratová (5x), 1x bola bilancia vyrovnaná (2020) a pozitívnu bilanciu prirodzeného pohybu zaznamenala len 4x. Hrubá miera prirodzeného prírastku sa v posledných 10 rokoch pohybovala v rozmedzí od -8,0 ‰ po 6,9 ‰. Z dôvodu takejto kombinácie natality s mortalitou bola reprodukcia obyvateľstva za posledných 10 rokov neefektívna. Celkovo možno konštatovať, že prirodzenými populačnými procesmi dochádzalo v obci k miernemu úbytku obyvateľov.

Graf 2: Prirodzený pohyb obyvateľstva v rokoch 2013-2022

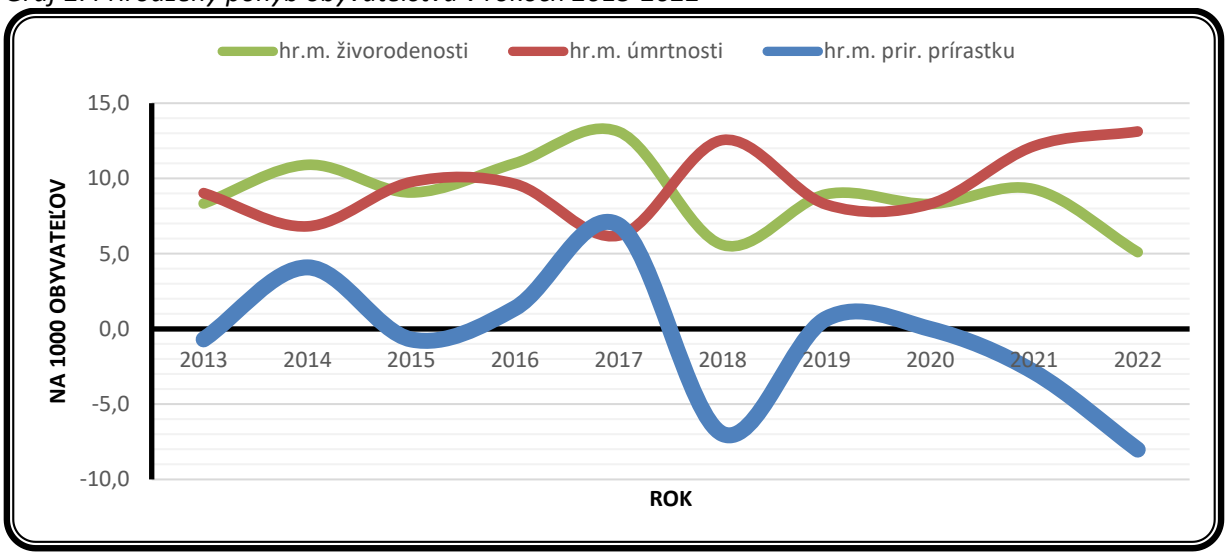

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Podobne ako vývoj prirodzeného pohybu, aj vývoj z hľadiska migračného pohybu je v obci negatívny (dokonca vo vyššej miere). Hrubá miera imigrácie sa v obci za posledných 10 rokov pohybovala v priemere na úrovni 21,6 ‰ (priemerne sa ročne prisťahovalo 31,1 osoby). Hrubá miera emigrácie v hodnotenom období dosahovala mierne vyššie hodnoty, pričom jej priemerná úroveň bola 24,0 ‰ (v priemere 34,3 vysťahovaných osôb ročne).
Výsledkom hore uvedených procesov bol nepriaznivý vývoj migračného salda, ktoré sa pohybovalo v rozmedzí od -32 osôb v roku 2015 po +21 osôb v roku 2014. Kladné migračné saldo obec zaznamenala len 3x, až 7x bolo migračné saldo záporné. Väčšinu hodnoteného obdobia teda obec vykazuje negatívnu bilanciu migračného salda, pričom z aspektu migrácie v nej prebiehajú prevažne depopulačné procesy. Možno teda konštatovať, že trend vývoja za posledných 10 rokov je nepriaznivý.

Graf 3: Migračný pohyb obyvateľstva v rokoch 2013-2022

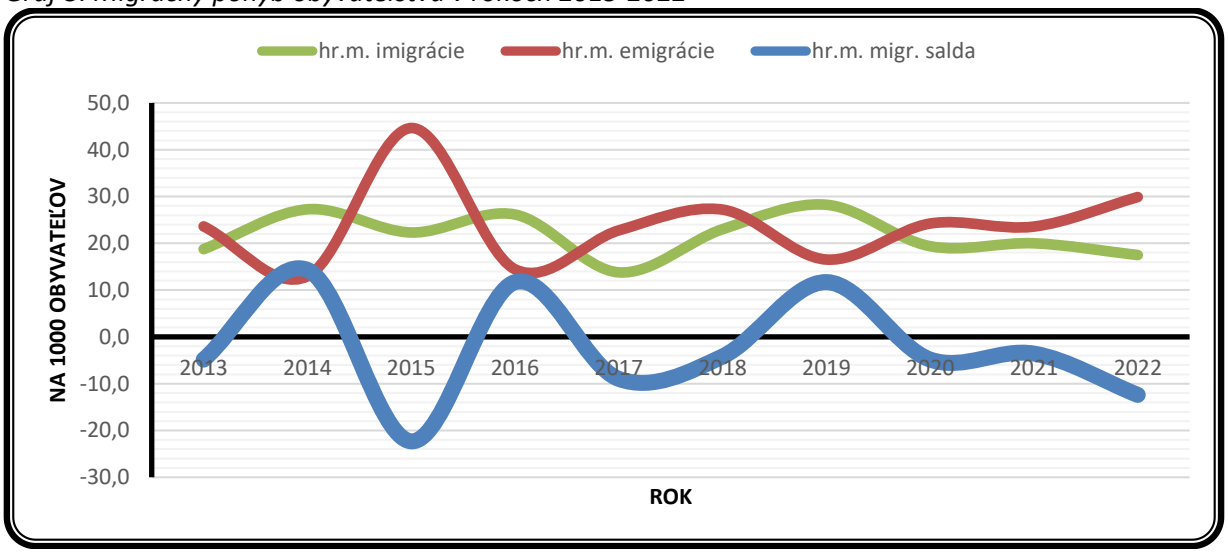

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Hrubá miera prirodzeného prírastku dosahovala počas väčšiny hodnoteného obdobia záporné hodnoty (viac ľudí v týchto rokoch zomrelo ako sa ich narodilo), čiže prirodzenými populačnými procesmi počet obyvateľov poväčšine klesal. Podobne, aj hrubá miera migračného salda dosahovala väčšinou záporné

hodnoty, znamenajúce migračný úbytok obyvateľstva (viac ľudí sa z obce v danom roku vysťahovalo ako sa do nej prisťahovalo).
Výsledkom kombinácie vyššie popísaných prirodzených populačných procesov a migračných procesov je celkový úbytok obyvateľov obce Lieskovec. Celkovú situáciu ohľadne populačného vývoja v obci možno teda hodnotiť negatívne (keďže počet obyvateľov zo strednodobého hľadiska klesá).

Graf 4: Celkový pohyb obyvateľstva v rokoch 2013-2022

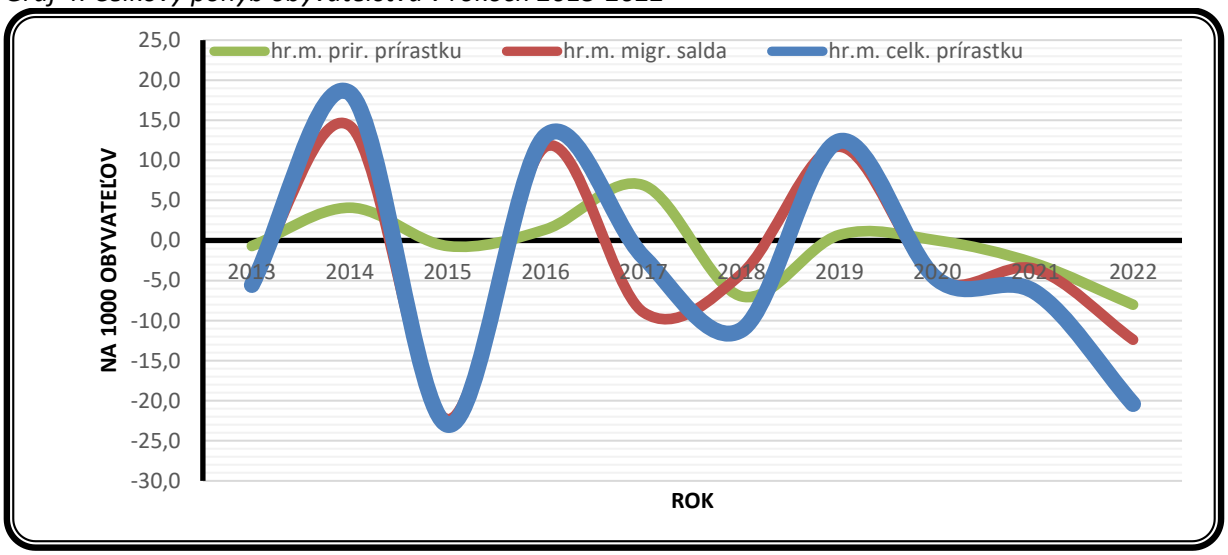

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Štruktúra obyvateľov podľa pohlavia a veku

Veková pyramída obyvateľstva Lieskovca ukazuje, že v obci sa z pohľadu demografickej reprodukcie nachádza regresívny typ populácie, keďže početnosť predreprodukčnej zložky (0-14 r.) nedosahuje početnosť poreprodukčnej (nad 50 r.) zložky obyvateľstva (v pomere 202 k 547 k 31.12.2022). Najvyššie zastúpenie v štruktúre obyvateľstva Lieskovca majú vekové skupiny (podľa poradia) 45-49 ročných (125 obyvateľov), 40-44 ročných (123) a 65-69 ročných (102 obyvateľov). K 31.12.2022 tu spomedzi 1 372 obyvateľov žilo 202 detí do 14 rokov a 281 seniorov vo veku nad 65 rokov. Zo spomínaných 1 372 obyvateľov tu k uvedenému dátumu žilo 681 mužov a 691 žien.
V nadväznosti na typ vekovej pyramídy a typ populácie možno konštatovať, že z dlhodobého hľadiska bude prostredníctvom prirodzeného pohybu počet obyvateľov obce (pri nezmenených podmienkach) klesať.

Graf 5: Veková štruktúra obyvateľstva k 31.12.2022

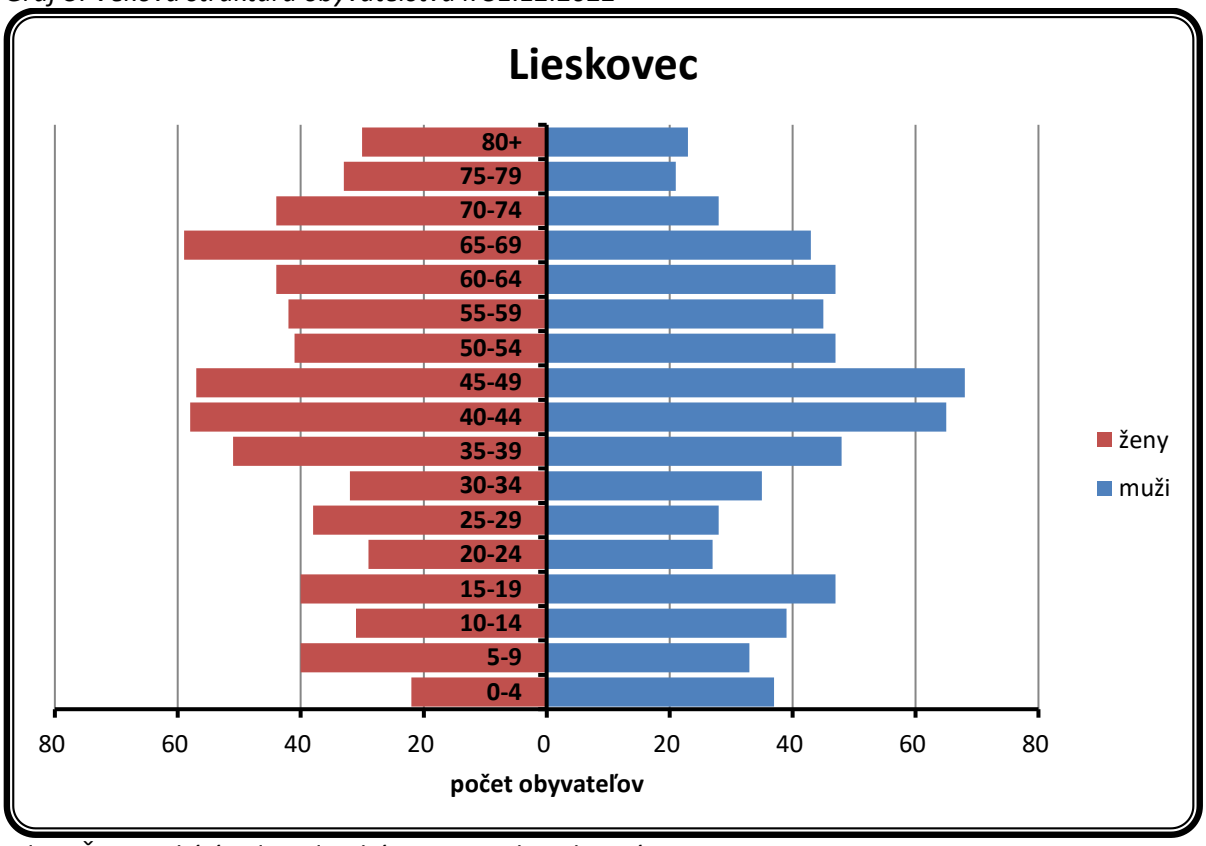

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Obyvateľstvo obce rýchlo starne. Ako vidieť z nasledujúcej tabuľky, priemerný vek obyvateľstva sa za ostatných 10 rokov zvýšil zo 40,48 na 43,16 rokov. V porovnaní so Slovenskou republikou žije v obci trochu staršie obyvateľstvo, to však starne rýchlejším tempom ako je priemer SR.

Tabuľka 5: Vývoj priemerného veku obyvateľstva

Priemerný vek / rok	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Lieskovec	40,48	40,61	41,33	41,45	41,90	42,32	42,36	42,74	42,67	43,16
Slovenská republika	39,60	39,87	40,13	40,37	40,59	40,82	41,06	41,26	41,39	41,62

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

V štruktúre obyvateľstva vo vzťahu k ekonomickej aktivite, teda podľa produktívnych vekových skupín, prevláda poproduktívna zložka (65+ r.) nad predproduktívnou zložkou (0-14 r.) obyvateľstva, pričom podiel produktívnej zložky je 64,8 %.

Tabuľka 6: Veková štruktúra obyvateľov podľa produktívnych vekových skupín

k 31.12.2022	Počet obyvateľov	Veková štruktúra obyvateľov					
		počet			podiel (%)		
		0-14	15-64	65+	0-14	15-64	65+
Lieskovec	1 372	202	889	281	14,7	64,8	20,5

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Národnostná a konfesionálna štruktúra

Národnostné zloženie obyvateľstva Lieskovca bolo v čase Sčítania obyvateľov, domov a bytov v roku 2021 takmer homogénne, keďže v ňom podľa jeho výsledkov výrazne dominovala slovenská národnosť s 96,5 % obyvateľov (1 359 z 1 409 osôb).

Tabuľka 7: Štruktúra obyvateľov podľa národnosti

Národnosť	Počet obyvateľov	Podiel (%)
slovenská	1 359	96,5
maďarská	3	0,2
rómska	8	0,6
česká	1	0,1
iná	1	0,1
nezistená	37	2,6
SPOLU	**1 409**	**100,0**

Zdroj: SODB 2021

Tieto výsledky však môžu byť mierne skreslené, nakoľko obyvatelia rómskej národnosti majú tendenciu hlásiť sa (z rôznych dôvodov) najmä k slovenskej národnosti (ale aj iným). Podľa kvalifikovaného odhadu publikovaného v Atlase rómskych komunít (2019) žilo v obci Lieskovec v čase výskumu z celkového počtu 1 410 obyvateľov 6 % Rómov (89 osôb).

V konfesionálnej štruktúre obyvateľstva v čase Sčítania 2021 prevládalo rímskokatolícke vierovyznanie s 38,5 % obyvateľov (543 z 1 409 obyvateľov), vyššie zastúpenie mala aj Evanjelická cirkev augsburského vyznania (25,0 %; 352 obyvateľov). K žiadnemu náboženstvu sa v čase SODB 2021 nehlásilo až 29,1 % obyvateľov obce (410 osôb).

Tabuľka 8: Štruktúra obyvateľov podľa náboženského vyznania

Konfesia	Počet obyvateľov	Podiel (%)
bez náboženského vyznania	410	29,1
Rímskokatolícka cirkev	543	38,5
Evanjelická cirkev augsburského vyznania	352	25,0
Gréckokatolícka cirkev	15	1,1
Reformovaná kresťanská cirkev	3	0,2
Pravoslávna cirkev	1	0,1
Náboženská spoločnosť Jehovovi svedkovia	2	0,1
Evanjelická cirkev metodistická	1	0,1
Kresťanské zbory	1	0,1
Apoštolská cirkev	10	0,7
Cirkev adventistov siedmeho dňa	5	0,4
Starokatolícka cirkev	4	0,3
budhizmus	2	0,1
islam	1	0,1
ostatné a nepresne určené kresťanské cirkvi	4	0,3
pohanstvo a prírodné duchovno	1	0,1
ad hoc hnutia	5	0,4
iné	11	0,8
nezistené	38	2,7
SPOLU	**1409**	**100,0**

Zdroj: SODB 2021

Vzdelanostná štruktúra

Podľa výsledkov Sčítania obyvateľov, domov a bytov v roku 2021 (SODB 2021) malo v tom čase (k 1.1.2021) 18 % obyvateľov obce ako najvyššie dosiahnuté vzdelanie len základné vzdelanie (tzn. osoby vo veku 15 rokov a viac, ktoré neukončili žiadne vzdelanie + osoby s ukončeným základným vzdelaním). Stredoškolské vzdelanie bez maturity (max. výučný list) malo taktiež 18 % a stredoškolské vzdelanie s maturitou a vyššie 31 % obyvateľov Lieskovca. Vysokoškolské vzdelanie v roku 2021 malo 21 % obyvateľov obce.

Graf 6: Štruktúra obyvateľstva podľa najvyššieho ukončeného vzdelania

Zdroj: SODB 2021

Nezamestnanosť

Výrazným sociálno-ekonomickým javom spojeným s existenciou trhu práce je nezamestnanosť. Tá predstavuje jednak vážny ekonomický problém, pretože reprezentuje stratenú potenciálnu hodnotu celej ekonomiky, no zároveň je i významným sociálnym indikátorom, pretože, ako to dokazujú viaceré štúdie, je spojená s takými spoločenskými javmi, ako je zvýšená rozvodovosť, kriminalita, zlé mentálne a fyzické zdravie, rôzne sociálno-patologické javy a pod.

Existencia nezamestnanosti má teda silný vplyv na život samotných nezamestnaných. Strata zamestnania prináša pre jednotlivca rôzne negatívne dôsledky, ktoré sa netýkajú len poklesu životnej úrovne, spojeného s poklesom príjmu, ale aj výrazných zmien v každodennom živote, spoločenských vzťahoch, hodnotách, v sociálnych inštitúciách (najmä v rodine). Nezamestnaní majú menej priestoru pre prijímanie zásadných rozhodnutí o svojom živote a menšiu šancu rozvíjať svoje zručnosti. S výskytom nezamestnanosti, najmä dlhodobej, hrozí pre jednotlivca riziko asociálneho správania, spôsobené nadbytkom času, nudou, nedostatkom programu a povinností a vylúčením zo spoločnosti. Medzi najcitlivejšie a najzávažnejšie dôsledky nezamestnanosti patrí výskyt chudoby. Chudoba a nezamestnanosť sú totiž veľmi úzko korelujúce fenomény, spôsobujúce jednotlivcom ťažké sociálne a psychologické dôsledky.

Počet uchádzačov o zamestnanie sa v obci Lieskovec za posledných 10 rokov pohyboval v rozmedzí 29 až 93. Miera nezamestnanosti sa teda v obci v ostatnom období pohybovala v rozpätí od 4,0 % (2022) po 12,8 %. Pre porovnanie, k 31.12.2022 bola miera nezamestnanosti v okrese Zvolen na úrovni 4,5 %, v Banskobystrickom kraji bola na úrovni 9,4 % a v Slovenskej republike 6,6 %. V okolitých okresoch, s ktorými okres Zvolen susedí, bola nasledovná: Banská Bystrica 4,2 %, Detva 6,1 %, Veľký Krtíš 9,2 %, Krupina 8,1 %, Banská Štiavnica 7,9 % a Žiar nad Hronom 5,9 %.

Tabuľka 9: Vývoj nezamestnanosti v obci

k 31.12.	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Počet UoZ	93	87	81	73	48	34	33	40	41	29
Miera nezamestnanosti* (%)	12,8	12,0	11,2	10,1	6,6	4,7	4,6	5,5	5,7	4,0

* Na výpočet miery nezamestnanosti bol použitý údaj o ekonomicky aktívnom obyvateľstve v obci zo Sčítania obyvateľov, domov a bytov v roku 2021.

Zdroj: SODB 2021, UPSVaR, vlastné spracovanie

Graf 7: Počet evidovaných UoZ v rokoch 2013-2022 (k 31.12.)

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, UPSVaR, vlastné spracovanie

Na konci roku 2022 bolo v obci Lieskovec prostredníctvom Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny evidovaných 29 uchádzačov o zamestnanie. Z tohto počtu bolo 13 mužov (44,8 %) a 16 žien (55,2 %). Ako ukazuje nasledujúca tabuľka, najväčšie problémy s nezamestnanosťou v obci majú obyvatelia vo veku 50-59 rokov. Ide o vekovú skupinu obyvateľov, ktorá je na trhu práce marginalizovaná a ktorá má obyčajne po strate predchádzajúceho zamestnania problém nájsť si opätovne zamestnanie nové.

Tabuľka 10: Štruktúra UoZ podľa veku k 31.12.2022

do 19 r.		20-29 r.		30-39 r.		40-49 r.		50-59 r.		nad 60 r.		UoZ spolu	
počet	%	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%	**počet**	**%**
2	6,9	3	10,3	4	13,8	4	13,8	14	48,3	2	6,9	**29**	**100**

Zdroj: UPSVaR, vlastné spracovanie

Vo všeobecnosti možno konštatovať, že so zvyšujúcim stupňom dosiahnutého vzdelania sa pre jednotlivých obyvateľov zvyšuje pravdepodobnosť uplatnenia na trhu práce. Z tohto hľadiska je v Lieskovci negatívnou skutočnosť, že z 29 uchádzačov o zamestnanie na konci roku 2022 bolo až 31 % UoZ (9 osôb) s najvyšším ukončeným vzdelaním základným alebo bez vzdelania.

Graf 8: Štruktúra UoZ podľa vzdelania k 31.12.2022

Zdroj: UPSVaR, vlastné spracovanie

Štruktúra uchádzačov o zamestnanie podľa doby evidencie patrí medzi najvýznamnejšie parciálne indikátory, poukazujúce na „zdravie“ ekonomickej a sociálnej sféry v tom – ktorom regióne. S nepriaznivou štruktúrou UoZ podľa doby evidencie (tzn. s vysokým podielom dlhodobo nezamestnaných osôb – nad 12 mesiacov) sa spájajú výrazné problémy ekonomického a sociálneho charakteru (vysoké sociálne dávky, „neschopnosť“ zamestnať takýchto obyvateľov, chudoba, sociálno-patologické javy a pod.). Z hľadiska štruktúry uchádzačov o zamestnanie podľa doby evidencie sa sleduje predovšetkým podiel dlhodobo nezamestnaných osôb na celkovom počte uchádzačov o zamestnanie, keďže dlhodobá nezamestnanosť patrí medzi výrazne negatívne ukazovatele socioekonomického rozvoja (resp. zaostalosti) daného regiónu.
V Slovenskej republike sa podiel krátkodobo nezamestnaných (menej ako 7 mesiacov) v roku 2022 pohyboval na úrovni cca 40 %, podiel strednodobo nezamestnaných (7 – 12 mesiacov) na úrovni cca 19 % a podiel dlhodobo nezamestnaných až okolo úrovne 41 % (pričom Slovenská republika a špeciálne regióny východného Slovenska vykazujú dokonca najvyšší podiel dlhodobo nezamestnaných obyvateľov v rámci všetkých regiónov Európskej únie). V Lieskovci bol k 31.12.2022 podiel dlhodobo nezamestnaných obyvateľov (nad 12 mesiacov) 35 %, pričom všetci títo UoZ (10 osôb) boli nezamestnaní dokonca viac ako 2 roky.

Graf 9: Štruktúra UoZ podľa doby evidencie k 31.12.2022

Zdroj: UPSVaR, vlastné spracovanie

Štruktúra uchádzačov o zamestnanie podľa klasifikácie zamestnaní (KZAM) nám zatrieďuje nezamestnaných do skupín podľa toho, aký charakter malo pracovné miesto, ktoré zaujímal terajší uchádzač o zamestnanie bezprostredne pred tým, než bol zaradený do evidencie uchádzačov o zamestnanie. Jednotlivé zamestnania sú v KZAM rozdelené do tried podľa charakteru práce, zložitosti, zodpovednosti a kvalifikačnej náročnosti práce. Pri KZAM sa dôraz kladie na charakter pracovného miesta a nie na to, či zamestnanec v konkrétnom zamestnaní je viac alebo menej kvalifikovaný ako iný zamestnanec v rovnakom zamestnaní.
Najvyšší podiel v štruktúre UoZ podľa KZAM majú v Lieskovci pomocní a nekvalifikovaní pracovníci (10 UoZ z 29; 34,5 %). Pomocní a nekvalifikovaní pracovníci sú tí UoZ, ktorí v poslednom zamestnaní vykonávali práce vyžadujúce si vedomosti na úrovni základnej školy (ako napr. jednoduché a rutinné práce vyžadujúce ručné nástroje a fyzickú silu – upratovanie, čistenie, kopanie jám, zametanie ulíc, stráženie majetku, ručné balenie, manipulácie s nákladmi, dokladanie tovaru, pomocné práce, likvidovanie odpadov a pod.).

Tabuľka 11: Štruktúra UoZ podľa KZAM k 31.12.2022

Trieda KZAM	Počet UoZ	Podiel (%)
0 - Príslušníci ozbrojených síl	0	0,0
1 - Zákonodarcovia, riadiaci pracovníci	0	0,0
2 - Špecialisti	0	0,0
3 - Technici a odborní pracovníci	2	6,9
4 - Administratívni pracovníci	3	10,3
5 - Pracovníci v službách a obchode	5	17,2
6 - Kvalifikovaní pracovníci v poľnohospodárstve, lesníctve a rybárstve	2	6,9
7 - Kvalifikovaní pracovníci a remeselníci	0	0,0
8 - Operátori a montéri strojov a zariadení	3	10,3
9 - Pomocní a nekvalifikovaní pracovníci	10	34,5
N/A - neurčené	4	13,8
Spolu	**29**	**100,0**

* klasifikácia zamestnaní je vytvorená v súlade s medzinárodnou štandardnou klasifikáciou zamestnaní ISCO-08
Zdroj: UPSVaR, vlastné spracovanie

Domový a bytový fond

Charakteristika bytového fondu v Lieskovci je pomerne dobrá. V čase Sčítania 2021 (SODB 2021) sa v obci nachádzalo spolu 362 domov, v ktorých bolo až 582 bytov. V štruktúre domového fondu prevládali predovšetkým rodinné domy (342 domov; 94,5 %). V obci sa nachádza aj 12 bytových domov.

Napojenie na verejný vodovod priamo v dome malo v tom čase až 339 domov (93,7 %). Žiadnu vodovodnú prípojku nemali len 2 domy. Pripojenie na verejnú kanalizačnú sieť malo 329 domov (90,9 %), pričom 5 domov (1,4 %) bolo úplne bez kanalizácie (tzn. ani verejná kanalizácia, septik, žumpa, ani domová čistička). V obci sa nachádzajú najmä stredne veľké byty (s 3 obytnými miestnosťami). Väčšina domov v obci bola postavená počas socializmu, výstavbu však možno v obci pozorovať aj v ostatných rokoch.

Tabuľka 12: Počet domov podľa typu domu

Typ domu	Počet domov	Podiel (%)
rodinný dom	342	94,5
bytový dom	12	3,3
polyfunkčná budova	0	0,0
ostatné budovy na bývanie	2	0,6
neskolaudovaný rodinný dom	0	0,0
núdzový objekt, neurčený na bývanie	0	0,0
inštitucionálne alebo kolektívne zariadenia	0	0,0
ostatné	4	1,1
nezistený	2	0,6
SPOLU	**362**	**100,0**

Zdroj: SODB 2021

Tabuľka 13: Štruktúra domov podľa typu vodovodnej prípojky

	v dome - z verejnej siete	v dome - vlastná	mimo domu - z verejnej siete	mimo domu - vlastná	bez prípojky	nezistený	**Spolu**
Počet domov	339	4	13	0	2	4	**362**
Podiel (%)	93,7	1,1	3,6	0,0	0,6	1,1	**100,0**

Zdroj: SODB 2021

Tabuľka 14: Štruktúra domov podľa typu kanalizačného systému

	septik, žumpa	prípojka na kanalizačnú sieť	domáca čistička odpadových vôd	bez kanalizácie	nezistený	**Spolu**
Počet domov	24	329	0	5	4	**362**
Podiel (%)	6,6	90,9	0,0	1,4	1,1	**100,0**

Zdroj: SODB 2021

Tabuľka 15: Byty podľa obytných miestností

	1 obytná miestnosť	2 obytné miestnosti	3 obytné miestnosti	4 obytné miestnosti	5 a viac obytných miestností	nezistené	**Spolu**
Počet bytov	66	116	215	91	90	4	**582**
Podiel (%)	11,3	19,9	36,9	15,6	15,5	0,7	**100,0**

Zdroj: SODB 2021

Tabuľka 16: Domy podľa obdobia výstavby

	pred r. 1919	1919-1945	1946-1960	1961-1980	1981-2000	2001-2010	2011-2015	2016 a neskôr	nezistené	**Spolu**
Počet domov	19	74	93	118	27	16	7	4	4	**362**
Podiel (%)	5,3	20,4	25,7	32,6	7,5	4,4	1,9	1,1	1,1	**100,0**

Zdroj: SODB 2021

Problémovou z hľadiska kvality bývania je v obci osada. Tá predstavuje samostatnú segregovanú koncentráciu, ktorá sa nachádza mimo jadra obce na ul. Agátová. Lokalita nesie aj miestny názov Kotlisko. V tejto osade žije podľa aktuálnych odhadov obecného úradu (jeseň 2023) cca 80 obyvateľov. V roku 2019 tam podľa Atlasu rómskych komunít žilo 79 obyvateľov, ktorí bývali v celkovo 13 obydliach (priemerná obložnosť 6 ob./obydlie). Z tohto počtu bolo 8 riadne skolaudovaných rodinných domov, 1 obydlie predstavoval neskolaudovaný drevený dom, 2 boli chatrče a 2 unimobunky. V skolaudovaných domoch žilo v tom čase 59 obyvateľov, ostatných 20 žilo v neskolaudovaných obydliach.
Bývanie v neskolaudovaných domoch pritom predstavuje veľký problém, nakoľko takéto domy predstavujú spravidla čierne stavby, nie je teda možné legálne ich pripojiť na inžinierske siete (elektrina, vodovod, kanalizácia, plyn...). Navyše, v takýchto domoch žijú osoby spravidla vo veľmi zlých hygienických podmienkach, bez prístupu k tečúcej vode priamo v dome, bez splachovacieho záchoda. Takéto zlé hygienické podmienky majú veľmi negatívne dopady na život a zdravie danej komunity. Podľa aktuálnych odhadov obecného úradu ostali tieto charakteristiky (obydlí, počtu obyvateľov) približne na rovnakej úrovni.
Územný plán obce počíta do budúcna s rozvojom bývania tak v rámci existujúcej zástavby (napr. zahusťovaním zástavby – na záhradách rodinných domov, príp. zbúraním starého domu a výstavbou nového), ako aj postupným rozširovaním existujúcej zástavby (napr. predĺžením existujúcich ulíc).
Mimoriadne dôležitým faktorom z pohľadu rozvoja obce (nielen z pohľadu rozvoja individuálnej a hromadnej bytovej výstavby, ale z pohľadu komplexného rozvoja – tzn. napr. aj poľnohospodárstva, budovania infraštruktúry, prípadných nájomných vzťahov k pozemkom a pod.) je jednoduchosť / resp. komplikovanosť vlastníckej štruktúry pozemkov v katastri obce. V tejto súvislosti možno konštatovať, že štruktúra vlastníckych vzťahov k pozemkom v katastri obce Lieskovec je mimoriadne komplikovaná (obrovský počet parciel; väčšina parciel zapísaná v registri „E“; obrovské množstvo spoluvlastníkov na jednotlivých parcelách a pod.). Riešením tohto (z pohľadu komplexného rozvoja obce) negatívneho javu je vykonanie komplexného projektu pozemkových úprav (PPÚ) v extraviláne aj intraviláne.

Dopravná infraštruktúra

Z aspektu pripojenia obce na medzinárodné a rýchlostné cestné a železničné komunikácie je poloha Lieskovca pomerne výhodná. Dôležitá dopravná tepna Slovenska – tzv. južná trasa medzi Bratislavou a Košicami, totižto prebieha práve katastrom Lieskovca. V úseku okolo Lieskovca síce rýchlostná komunikácia vybudovaná nie je, existuje však veľký predpoklad jej výstavby v budúcnosti (a teda napojenie obce na túto rýchlostnú komunikáciu). Podobne je to s napojením na južnú železničnú tepnu Slovenska – tá ide taktiež katastrom Lieskovca, pričom železničná stanica sa nachádza v susednom Zvolene. Najdôležitejším dopravným uzlom v okolí Lieskovca, na ktorom sa nachádzajú zastávky autobusovej i železničnej prepravy, je susedný Zvolen a neďaleká Banská Bystrica.
Intravilán obce Lieskovec sa napája na aktuálnu hlavnú dopravu trasu (južný ťah), ktorou je cesta 1. triedy I/16. Táto cesta 1. triedy vedie okrajom obce. Samotná obec Lieskovec leží na ceste III. triedy č. 2452 (ktorá prepája spomínanú cestu 1. triedy s mestom Zvolen) a ceste III. triedy č. 2454 (ktorá sa v strede Lieskovca napája na cestu III/2452 a vedie severovýchodným smerom na obec Zolná.
Na tieto cesty III. triedy sa v Lieskovci napája sieť miestnych komunikácií. Väčšina miestnych komunikácií v Lieskovci má bezprašnú povrchovú úpravu s rôznym (avšak v niektorých častiach obce veľmi úzkym) šírkovým usporiadaním. Kvalita miestnych ciest v obci je poväčšine na dobrej úrovni, takmer všade je vybudovaný asfaltový povrch. Odstavné parkovacie plochy pre osobné automobily sa v obci nachádzajú na miestach s vyššou koncentráciou automobilov – napr. pri obecnom úrade a kultúrnom dome. Chodníky sú v obci vybudované najmä popri cestách 3. triedy. Ich kvalita je poväčšine dobrá, rekonštruovať je potrebné len krátky úsek jedného chodníka.

Technická infraštruktúra

Obec má technickú infraštruktúru vybudovanú na veľmi dobrej úrovni. Vybudovaný je verejný vodovod, kanalizácia aj ČOV. Obec je plynofikovaná, všetky jej časti sú plne elektrifikované. V Lieskovci funguje verejné osvetlenie, ktoré bolo z dôvodu vyššej energetickej účinnosti (a úspornosti) zrekonštruované a zavedené bolo LED osvetlenie. V Lieskovci je dostupný mobilný signál aj internetové pripojenie.

Tabuľka 17: Vybavenie technickou infraštruktúrou

Technická infraštruktúra	
vodovod	**áno**
kanalizácia	**áno**
ČOV	**áno**
plyn	**áno**
elektrina, verejné osvetlenie	**áno**
obecný rozhlas	**áno**
mobilný operátor	**áno**
internet	**áno**

Zdroj: Obecný úrad

Zdravotnícka a sociálna infraštruktúra, služby

Obyvatelia Lieskovca za základnou zdravotnou starostlivosťou v podstate dochádzať nemusia. Priamo v Lieskovci sa síce žiadna ambulancia nenachádza, ambulancie základnej zdravotnej starostlivosti pre obyvateľov obce Lieskovec, v rámci ktorých sa zriaďujú zdravotné obvody (ambulancia praktického lekára pre dospelých, praktického lekára pre deti a dorast, ambulancia zubného lekára a gynekologická ambulancia), sa však nachádzajú v susednom Zvolene. V tomto meste sa nachádzajú aj ďalšie špecializované zdravotné ambulancie.
Najbližšia stanica Hasičského a záchranného zboru (profesionálnych hasičov) sídli priamo v Lieskovci, najbližšia stanica rýchlej zdravotníckej pomoci vo Zvolene. V Lieskovci je zriadený Dobrovoľný hasičský zbor obce (DHZ-O). Spomedzi základných služieb je v obci k dispozícii predajňa rozličného tovaru,

pohostinské služby a tiež pošta. Nenachádza sa tu bankomat. Najbližšie pobočky banky a zdravotnej poisťovne sa nachádzajú vo Zvolene. Okrem vyššie spomenutých základných služieb sú priamo v obci obyvateľom dostupné viaceré ďalšie služby – napr. služby autodopravy, autoopravovne, čerpacia stanica a mnoho ďalších.

Tabuľka 18: Základné parametre zdravotníckej a sociálnej infraštruktúry (2023)

Praktický lekár pre dospelých	nie	Zariadenie sociálnych služieb	nie
Praktický lekár pre deti a dorast	nie	**Pošta**	**áno**
Stomatologická ambulancia	nie	**Predajňa zmiešaného tovaru**	**áno**
Gynekologická ambulancia	nie	Bankomat	nie
Lekáreň	nie	Stanica Hasičského a záchr. zboru	nie
Záchranná zdravotná služba	nie	**Dobrovoľný hasičský zbor obce**	**áno**

Zdroj: Obecný úrad

Z hľadiska poskytovania sociálnych služieb (na základe zákona o sociálnych službách) zabezpečuje obec Lieskovec svojim obyvateľom nasledovné sociálne služby a sociálnu pomoc:

- **posudková činnosť na účely odkázanosti na sociálnu službu:** povinná činnosť, ktorú obec v prípade potreby zabezpečuje na základe zákona o sociálnych službách;
- **základné sociálne poradenstvo:** v prípade potreby poskytovanie potrebných informácií jednotlivcom;
- **denné centrum:** ide o novo zriadenú sociálnu službu (v r. 2023), ktorej poskytovateľom je samotná obec Lieskovec. Denné centrum sa nachádza na adrese Stredisková 154, jeho kapacita je 10 osôb. Sociálna služba sa v ňom poskytuje ambulantnou formou.

Školstvo, kultúrno-spoločenský život a šport

V rámci predprimárneho vzdelávania je v obci na ulici Nová k dispozícii materská škola, ktorá funguje ako samostatný právny subjekt a jej zriaďovateľom je obec Lieskovec. Materská škola poskytuje celodennú výchovu a vzdelávanie, v šk. roku 2022/2023 ju navštevovalo 60 detí. Popri materskej škole funguje aj školská jedáleň.

V Lieskovci sa nachádza aj základná škola, konkrétne na ulici Stredisková č.5. Ide o samostatný právny subjekt, ktorého zriaďovateľom je obec Lieskovec. Základná škola organizačne zabezpečuje nižšie primárne vzdelávanie (1.-4. ročník). Popri ZŠ je zriadený (ako organizačná zložka ZŠ) aj školský klub detí, v ktorom majú žiaci školy možnosť absolvovať v popoludňajších hodinách rôzne výchovno-vzdelávacie aktivity. Rovnako popri ZŠ funguje aj výdajná školská jedáleň. Základnú školu navštevovalo v šk. roku 2022/2023 45 žiakov. V rámci priestorov ZŠ aj MŠ fungujú aj dve elokované pracoviská ako súčasť Základnej umeleckej školy, ktorej zriaďovateľom je obec Očová, v rámci ktorej žiaci navštevujú hudobný alebo umelecky odbor. Druhý stupeň základnej školy a stredné školy, ktoré žiaci z obce navštevujú, sa nachádzajú vo Zvolene.

Kultúrny život v obci je primeraný veľkosti obce – počas roka sa tu koná niekoľko kultúrno-spoločenských podujatí (napr. Letné kino, Deň detí, Mikulášska obecná zabíjačka, Majáles a iné). Z hľadiska infraštruktúry kultúrnych zariadení má obec vybudovaný kultúrny dom. Obec má za kultúrnym domom vybudovaný amfiteáter, využívaný prevažne v lete (spomínané Letné kino. Ochotnícke divadelné teleso, v rámci ktorého by mohli miestni obyvatelia pôsobiť, v Lieskovci nepôsobí. V obci pôsobí turistický oddiel KST Medári Lieskovec, ktorý vznikol za účelom organizovania výletov a zájazdov na spoznávanie prírodných, technických a kultúrnych pamiatok Slovenska. Oddiel je registrovaný v organizácii Zväz turistov od roku 2009. Súčasťou kultúrneho života obce je aj DHZ Lieskovec, pôsobiaci v oblasti dobrovoľníckej činnosti pre účely obce a jej občanov.

V Lieskovci pôsobí aj OZ NAŠA LIESKA, ktorá združuje viaceré okolité obce (Lieskovec, Sliač, Čerín, Sebedín – Bečov, Lukavica, Veľká Lúka, Kováčová, Sielnica) a jej účelom je podpora a koordinácia spoločného postupu spomínaných obcí v oblasti regionálneho rozvoja. Sídlom OZ je obec Lieskovec.

Pre potreby športového vyžitia obyvateľov je v obci prístupných viacero športovísk a športovo-rekreačných zariadení. V severovýchodnej časti intravilánu je vybudovaný športový areál, v rámci ktorého sa nachádza futbalové ihrisko, multifunkčné ihrisko, detské, workoutové aj volejbalové ihrisko. V blízkosti sa tiež nachádza vonkajší tenisový kurt a tenisová hala v súkromnom vlastníctve, kde pôsobí tenisový klub Lieskovský tenisový klub-LTC.

Tabuľka 19: Infraštruktúra kultúry a športu

Kultúrny dom	**áno**	Telocvičňa	nie
Kino	nie	**Športové ihrisko prírodné**	**áno**
Obecná knižnica	nie	**Športové ihrisko umelé**	**áno**
Ochotnícky divadelný súbor	nie	**Detské ihrisko**	**áno**
Folklórny súbor	nie	**Športový klub**	**áno**

Zdroj: Obecný úrad

Podobne ako je tomu v iných obciach, aj v Lieskovci má významné postavenie v živote obce cirkev, ktorá mala odjakživa významný vplyv na náboženské, kultúrne a spoločenské dianie. V obci sa nachádza moderný kostol sv. Jána Pavla II., postavený v umeleckom smere rokov prelomu 20. a 21. storočia. Konsekrovaný v roku 2011. Lieskovské cirkevné spoločenstvo pôsobí ako filiálka farnosti sv. Alžbety vo Zvolene. V obci je zriadené pohrebisko, pre potreby vykonávania smútočných obradov má obec na tomto pohrebisku vybudovaný aj Dom smútku.

Administratívno-správne služby

Na kvalitu života obyvateľov obce vplýva aj dostupnosť administratívno-správnych služieb subjektov verejnej správy. Možno konštatovať, že čím viac služieb je v obci dostupných, tým väčší je komfort obyvateľstva. Dostupnosť (blízkosť; nízka náročnosť na dochádzku za danými službami, či už z hľadiska vzdialenosti alebo času) administratívno-správnych služieb patrí medzi dôležité faktory ovplyvňujúce migračný pohyb obyvateľstva v obci.

Tabuľka 20: Spádovosť obce k vybraným poskytovateľom administratívno-správnych služieb

Inštitúcia	Miesto poskytovania služieb
Matričný úrad	Zvolen
Pracovisko Finančnej správy	Zvolen
Pracovisko Obvodného oddelenia policajného zboru	Zvolen
Okresný súd	Zvolen
Okresný úrad	Zvolen
Pobočka Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny	Zvolen

Zdroj: vlastné spracovanie

Bezpečnosť v obci

V intraviláne obce je zavedený monitorovací kamerový systém, ktorého súčasťou je aktuálne 20 kamier. Tie monitorujú najmä budovy v majetku obce (a im priľahlé priestory). Z hľadiska prevencie kriminality, prípadného protispoločenského správania a v záujme spoľahlivejšieho zisťovania príp. porušení zákona by bolo vhodné existujúci kamerový systém v obci rozšíriť a osadiť ďalšie kamery na monitoring verejných priestranstiev, príp. aj potenciálne problémových úsekov z hľadiska cestnej premávky (napr. prechody pre chodcov a pod.).

Hospodárske pomery

Polohová atraktivita územia

V Slovenskej republike sa v plnej miere uplatňuje západo-východný gradient rozvoja, ktorý je odzrkadlením západo-východného gradientu rozvoja v Európe (v súvislosti s ekonomickou výkonnosťou krajín sa v Európe spomína taktiež severo-južný gradient rozvoja). Na Slovensku sa daná skutočnosť prejavuje tým spôsobom, že najvyspelejšie regióny sa nachádzajú v jeho západnej a najzaostalejšie v jeho východnej časti, pričom úroveň rozvoja smerom od západu na východ postupne klesá[2] (najmä čo sa týka ukazovateľov ako tvorba HDP, miera nezamestnanosti, ekonomická aktivita obyvateľstva, príjmy obyvateľstva, tvorba nových pracovných miest, ale aj infraštruktúrne vybavenie regiónov, kvalita domového a bytového fondu a pod). Makropolohová atraktivita obce Lieskovec, ležiacej na strednom Slovensku, je teda z aspektu jej potenciálu pre pritiahnutie investícií do priemyselnej výroby, resp. do prevádzok s vysokým počtom zamestnancov (napr. rôzne centrálne veľkosklady a pod.) nízka, keďže ekonomicky najrozvinutejšie regióny krajiny sa nachádzajú najmä na západe (s výnimkou funkčných mestských regiónov Košíc a Prešova).

Hoci má obec z makropolohového hľadiska nevýhodnú polohu vo Zvolensko-Podpoľanskom regióne stredného Slovenska, z mezopolohového hľadiska je jej lokalizácia mimoriadne výhodná. Poloha obce vo vzťahu k regionálnym ekonomickým centrám a k nadradenej dopravnej infraštruktúre je totižto výborná. Najvýraznejším ekonomickým centrom v regióne je mesto Zvolen (Banská Bystrica a Žiar nad Hronom ešte môžu tvoriť rádius dennej dochádzky do zamestnania), pričom obec Lieskovec ježí priamo v zázemí Zvolena (menším centrom v blízkosti Lieskovca je aj Sliač). Neďaleko Lieskovca sa nachádza výjazd na rýchlostnú komunikáciu, pričom priamo katastrom obce vedie južná dopravná trasa medzi Bratislavou a Košicami.

Vzhľadom na vyššie uvedené je namieste domnievať sa, že obec Lieskovec má určitý potenciál pre prilákanie rôznych významných investícií (napr. do priemyselnej výroby, logistiky a pod.) s vyšším počtom nových pracovných miest. Navyše, v blízkosti obce sa nachádzajú viaceré väčšie aj menšie centrá zamestnanosti (najmä Zvolen; vzdialenejšie sú už Žiar nad Hronom, Detva a Banská Bystrica), ktoré zabezpečujú pracovné príležitosti pre široké okolie a ktoré majú zároveň potenciál tvorby ďalších nových pracovných miest. Obyvateľstvo obce teda môže svoju zamestnanosť riešiť formou dennej dochádzky do zamestnania do okolitých miest.

Poľnohospodárstvo a priemysel

V štruktúre poľnohospodárskej pôdy v katastri obce prevláda orná pôda (489,0 ha) nad trvalými trávnymi porastmi (340,2 ha). V poľnohospodárskej výrobe majú teda vzhľadom k rozsiahlejším plochám ornej pôdy i TTP pomerne priaznivé podmienky tak rastlinná, ako aj živočíšna poľnohospodárska výroba[3]. V katastri obce hospodári viacero subjektov poľnohospodárskej veľkovýroby – napr. spoločnosť PD Lieskovec alebo spoločnosť ISOKMAN (zaoberajúca sa najmä chovom koní).

Z hľadiska priemyselnej výroby, dopravy a logistiky sa priamo v Lieskovci (v priemyselnom areáli) nachádza množstvo rôznych priemyselných prevádzok, skladov, logistických centier a pod. Obyvateľstvo obce tak má možnosť zamestnať sa v priemysle, doprave a logistike priamo v obci Lieskovec.

[2] Presnejšie, v súvislosti s úrovňou rozvoja jednotlivých slovenských regiónov sa v odbornej literatúre spomína rozdelenie Slovenska na bohatý (severo) západ a chudobný (juho) východ, pričom región Zvolensko-Podpoľanie patrí práve do tej chudobnejšej časti.

[3] Toto konštatovanie sa však týka len dostupnej plochy na poľnohospodársku výrobu, neberieme tu do úvahy ďalšie dôležité faktory, ako sú napr. klimatické, orografické alebo pôdne pomery, prípadné nájomné vzťahy a pod.

Tabuľka 21: Štruktúra pôdneho fondu (k 31.12.2022; v ha)

Poľnohospodárska pôda						
orná pôda	chmeľnice	vinice	záhrady	ovocné sady	TTP	spolu
489,0	0	0	22,9	0	340,2	852,1

Nepoľnohospodárska pôda				
lesné pozemky	vodné plochy	zastavané plochy a nádvoria	ostatné plochy	Spolu
328,0	15,1	125,8	68,7	537,6
Celková výmera územia				

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Cestovný ruch

Cestovný ruch predstavuje interdisciplinárne odvetvie hospodárstva, na realizácii ktorého sa podieľa mnoho ďalších oblastí, ako sú napr. poľnohospodárstvo (v ostatnom období najmä ekologické poľnohospodárstvo a agroturistika), priemysel, stavebníctvo, služby a pod. Lokalizačné predpoklady cestovného ruchu vyjadrujú príťažlivosť územia pre účastníkov cestovného ruchu, vytvárajú motiváciu pre návštevu danej lokality.

Obec Lieskovec síce neleží v bezprostrednej blízkosti najvýznamnejších turistických centier a regiónov Slovenska (ako napr. Tatry, Liptov, Spiš), v dochádzkovej blízkosti sa však nachádza napr. NP Nízke Tatry. Neďaleko obce sa nachádza napr. aj CHKO Poľana alebo prírodná rezervácia Badínsky prales, avšak turista, ktorý by chcel tieto národné parky a lokality navštíviť, by si za miesto ubytovania s najvyššou pravdepodobnosťou zvolil radšej inú obec, ktorá má lepšiu východiskovú polohu.

Okrem prírodných lokalít sa v relatívnej blízkosti obce nachádzajú aj mnohé kultúrnohistorické a umelecko-historické pamiatky. Umelo vytvorené lokalizačné predpoklady CR (spoločenské aj kultúrno-historické) sú teda na pomerne dobrej úrovni. Z kultúrno-historických hmotných pamiatok a zariadení sa v blízkom okolí nachádza Zvolenský hrad a Drevený artikulárny kostol v Hronseku, obe lokality zapísané v UNESCO. V okolí sa nachádzajú viaceré hrady (Pustý hrad, Hrad Dobrá Niva v Podzámčoku), či zámky (napr. Zámok Vígľaš).

Medzi lokalizačné predpoklady CR patria aj kultúrno-spoločenské a športové podujatia, ktoré taktiež prispievajú k atraktivite okolitého regiónu a významne zvyšujú jeho návštevnosť. Počas roka sa ich v blízkom okolí koná viacero (napr. Zvolenský jarmok, Noc divadiel v DJGT vo Zvolene, Medzinárodný detský folklórny festival vo Zvolene, folklórne slávnosti - Očová spieva, Očovská folklórna hruda, Folklórne slávnosti pod Poľanou a pod.). Lokalizačné predpoklady cestovného ruchu (prírodné aj umelo vytvorené) v okolitom regióne sú teda na pomerne dobrej úrovni.

Lokalizačné predpoklady rozvoja CR priamo v katastri obce Lieskovec sú zatiaľ na slabšej úrovni. V obci sa nenachádza žiadna národná prírodná ani historická pamiatka (ktorá by bola zapísaná v registri NKP). V katastrálnom území obce sa nachádza archeologické nálezisko pravekého osídlenia – Ostroh Hrádok. Obec má predpoklady na rozvoj cykloturistiky – jej územím vedie trasa Rudohorskej cyklomagistrály.

V centre obce možno nájsť historickú neskoroklasicistickú zvonicu z roku 1 866, ktorá prešla rekonštrukciou v roku 1 956. V obci sa nachádza len jedno ubytovacie zariadenie a dve zariadenia stravovacích služieb. Obmedzená je aj ponuka možností trávenia voľného času priamo v Lieskovci. V nadväznosti na všetky vyššie uvedené skutočnosti možno skonštatovať, že cestovný ruch v obci Lieskovec nebude v blízkej budúcnosti odvetvím, ktoré by pre jej obyvateľov zabezpečovalo príjmy.

Finančné hospodárenie

Finančné hospodárenie obce sa realizuje prostredníctvom rozpočtu obce, zostavovaného podľa dikcie § 9 zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení na obdobie jedného kalendárneho roka. Pravidlá rozpočtového hospodárenia obce upravuje zákon č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov. V § 5 uvedeného zákona sú príjmy obce definované nasledovne:

a) výnosy miestnych daní a poplatkov podľa osobitného predpisu
b) nedaňové príjmy z vlastníctva a z prevodu vlastníctva majetku obce a z činnosti obce a jej rozpočtových organizácií podľa tohto alebo osobitného zákona,
c) úroky a iné príjmy z finančných prostriedkov obce,
d) sankcie za porušenie finančnej disciplíny uložené obcou,
e) dary a výnosy dobrovoľných zbierok v prospech obce,
f) podiely na daniach v správe štátu podľa osobitného predpisu,
g) dotácie zo štátneho rozpočtu na úhradu nákladov preneseného výkonu štátnej správy v súlade so zákonom o štátnom rozpočte na príslušný rozpočtový rok a dotácie zo štátnych fondov,
h) ďalšie dotácie zo štátneho rozpočtu v súlade so zákonom o štátnom rozpočte na príslušný rozpočtový rok,
i) účelové dotácie z rozpočtu VÚC alebo z rozpočtu inej obce na realizáciu zmlúv podľa osobitných predpisov,
j) prostriedky z EÚ a iné prostriedky zo zahraničia poskytnuté na tento účel,
k) iné príjmy ustanovené osobitnými predpismi.

Obec môže na plnenie svojich úloh použiť aj prostriedky mimorozpočtových peňažných fondov, prostriedky získané z rozdielu medzi výnosmi a nákladmi z podnikateľskej činnosti po zdanení, návratné zdroje financovania a združené prostriedky.
V súlade s § 9 zákona č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy zostavuje viacročný rozpočet. Tento viacročný rozpočet predstavuje ekonomický nástroj finančnej politiky obce, v ktorom sú v rámci jej pôsobnosti vyjadrené zámery rozvoja územia a potrieb obyvateľov vrátane programov obce najmenej na tri rozpočtové roky.
Ako ukazuje nasledujúci obrázok, obec Lieskovec má vynikajúce finančné zdravie. Ide o hodnotenie spoločnosti INEKO, ktorá na základe rôznych kritérií vypočítava finančné zdravie jednotlivých slovenských samospráv. Obec Lieskovec získala 5,5 bodu zo 6 možných. Finančné zdravie samosprávy je za obdobie kalendárneho roku 2021 (novšie dáta zatiaľ k dispozícii nie sú).

Obrázok 1: Finančné zdravie obce Lieskovec

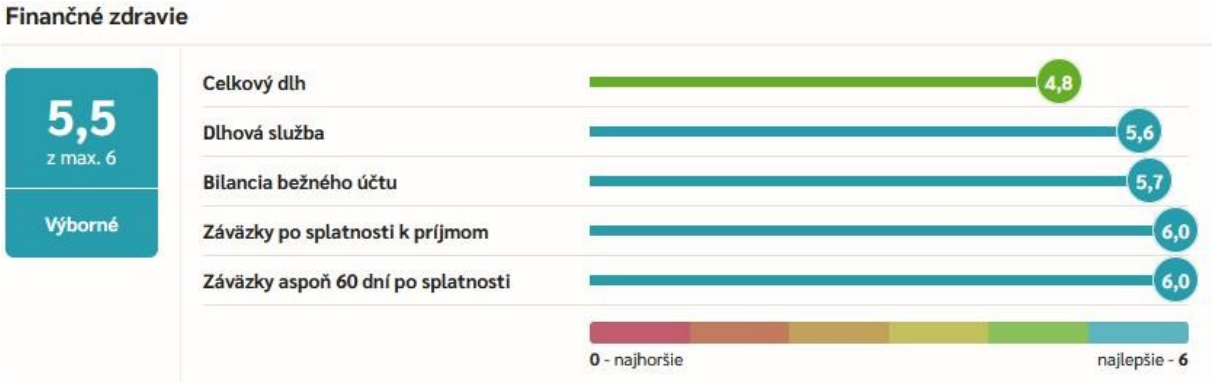

Zdroj: hospodarenieobci.sk

A.II Analýza vonkajšieho prostredia

Vonkajšie prostredie v kontexte tohto Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja predstavuje pre obec tie oblasti, ktoré síce ovplyvňujú jej rozvoj (v rôznej miere, či už významne alebo len okrajovo), avšak obec ich zároveň nedokáže svojou činnosťou nijako ovplyvniť. V makroregionálnej mierke je dôležitým činiteľom rozvoja obce európsky rozvojový koncept „Red octopus“, ktorý stanovuje hlavné rozvojové centrá Európy. Ide o tzv. „červenú chobotnicu“ (pomenovanie podľa tvaru tejto rozvojovej siete), ktorá spája najrozvinutejšie európske sídelné a aglomeračné centrá a centrá, ktoré majú najväčší potenciál ďalšieho rozvoja. Jedno z ramien „červenej chobotnice“ prechádza aj Slovenskom, a to jeho juhozápadnou časťou (oblasť Bratislavy). Obec Lieskovec je teda od tohto ramena značne vzdialená.

Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001 (KURS 2001) vyhodnotila jednotlivé sídelné centrá Slovenska ako terciárne centrá, t.j. centrá na základe ich terciárnej obslužnosti (úrovne vybavenosti vybranou vyššou občianskou vybavenosťou). Takýmto spôsobom bolo na národnej úrovni vytvorených päť skupín obcí (okrem Bratislavy a Košíc, ktoré stoja samostatne a nepatria do žiadnej skupiny), ktoré naznačujú úroveň obsluhy ako pre vlastné mesto, tak pre jeho zázemie (prvé tri skupiny sa pritom členia na dve podskupiny). Najbližšie centrá osídlenia pre obec Lieskovec predstavujú mestá Zvolen (2a. skupina), Sliač (5. skupina), Detva (3b. skupina) a Banská Bystrica (1a. skupina) centier osídlenia.

Okrem centier osídlenia KURS 2001 na Slovensku stanovila jadrové ťažiská osídlenia, ktoré sú navzájom pospájané rozvojovými osami I. stupňa. Ostatné sídelné centrá sú pospájané osami II. a III. stupňa. Tieto rozvojové a urbanizačné osi sú súčasťou vyváženej hierarchizovanej sídelnej štruktúry. Podporujú sídelné väzby medzi obcami a rovnovážny sídelný rozvoj vrátane rozvoja vidieka. Vytvárajú podmienky pre dostupnosť k infraštruktúram, zachovanie a rozvoj prírodného a kultúrneho dedičstva a zabezpečujú požiadavky, ktoré sú na sídelnú štruktúru kladené z hľadiska ekonomických, sociálnych a environmentálnych potrieb. Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001 stanovuje tri stupne rozvojových osí, ktoré vychádzajú z nasledovných kritérií:

- rozvojová os prvého stupňa – prepája centrá osídlenia prvej skupiny a ťažiská osídlenia prvej úrovne v štáte a porovnateľné centrá mimo hraníc krajiny, zahŕňajúc najmenej jednu cestnú komunikáciu a jednu železnicu rýchlostného typu,
- rozvojová os druhého stupňa – prepája centrá osídlenia druhej skupiny a ťažiská osídlenia druhej úrovne s centrami osídlenia prvej skupiny a ťažiskami osídlenia prvej úrovne, resp. prepája centrá osídlenia druhej skupiny a ťažiská osídlenia druhej úrovne medzi sebou, zahŕňajúc najmenej jednu cestnú komunikáciu a jednu železnicu nadregionálneho významu alebo jednu rýchlostnú cestu,
- rozvojová os tretieho stupňa – prepája stredné centrá a ťažiská osídlenia tretej úrovne navzájom, ako aj ostatné vyhodnocované centrá osídlenia s ostatnými centrami osídlenia druhej skupiny.

Z pohľadu rozvoja územia Slovenska najdôležitejšia, teda rozvojová os I. stupňa, prepája Bratislavu a Košice severoslovenským dopravným koridorom cez Žilinu, Poprad a Prešov a juhoslovenským dopravným koridorom cez Nitru, Zvolen a Lučenec. Obec Lieskovec teda leží priamo na tejto najvýznamnejšej osi a z tohto dôvodu možno v budúcnosti očakávať priaznivý rozvojový impulz pre obec z vonkajšieho prostredia prostredníctvom súkromných investorov (ktorí sa nemusia usadiť priamo v obci, stačí v jej blízkosti – tak, aby vytvorili nové pracovné príležitosti v rámci rádia dennej dochádzky do zamestnania z obce Lieskovec).

Výrazným vonkajším rozvojovým impulzom pre oblasť okresu Zvolen by mohla byť zvýšená podpora zo strany vlády formou investičných stimulov pre tie priame zahraničné investície, ktoré sa realizujú čo najbližšie k tomuto regiónu (keď už nie priamo v ňom). Skúsenosti však ukazujú, že od roku 2002, kedy sa začalo s poskytovaním investičnej pomoci, jednotlivé slovenské vlády touto formou podporovali smerovanie priamych zahraničných investícií primárne do najrozvinutejších regiónov Slovenska (najmä do trojuholníka Bratislava – Trnava – Nitra, do Košíc a oblasti stredného Považia po Žilinu). Do oblasti Zvolena smerovala len úplne minimálna časť investičnej pomoci vlády. Z prostredia investičnej pomoci teda len ťažko očakávať priaznivé rozvojové impulzy pre región v blízkej budúcnosti.

Štrukturálne fondy v programovom období 2021-2027

Jednou z možných ciest získavania finančných prostriedkov na realizáciu investičných akcií sú Európske štrukturálne a investičné fondy. Napriek tomu, že tieto európske štrukturálne a investičné fondy sú na Slovensku z aspektu regionálneho rozvoja definované ako „doplnkové“ zdroje financovania, v súčasnom modeli regionálnej politiky a nastavenia financovania samospráv sú práve tieto prostriedky z EŠIF hlavným zdrojom financií, bez ktorého by len ťažko boli samosprávy schopné financovať svoje rozvojové investičné projekty. V programovom období EÚ 2014 – 2020 čerpalo Slovensko európske štrukturálne a investičné fondy v rámci Cieľa Investovanie do rastu a zamestnanosti a v rámci Cieľa Európska územná spolupráca. V roku 2023 sa toto programové obdobie (z hľadiska financovania a ukončenia projektov) končí, pričom aktuálne sa už nachádzame v programovom období 2021-2027.

Schválená je už Partnerská dohoda medzi Slovenskom a EÚ na nastávajúce programové obdobie 2021-2027 a taktiež Operačný program Slovensko (SR už teda v novom období bude mať len jeden operačný program, čo je oproti minulému obdobiu 2014-2020 významná zmena). Riadiaci orgán OP Slovensko (ktorým je MIRRI SK) a sprostredkovateľské orgány tak môžu pripravovať výzvy na podávanie projektov.

Ďalším významným zdrojom financovania rozvojových projektov v najbližších rokoch je pre Slovensko Plán obnovy a odolnosti Slovenskej republiky (tzv. Plán obnovy). Čiastočne z tohto Plánu obnovy môžu čerpať aj samosprávy. Plán obnovy sa však už nezaraďuje medzi EŠIF, ide o samostatný zdroj financovania, ktorý vznikol na podnet EÚ ako reakcia na krízu, spôsobenú pandémiou COVID-19. Plán obnovy reaguje najmä na jej ekonomické dopady, v podmienkach Slovenskej republiky však aj na dlhodobé systémové nedostatky v slovenskej spoločnosti (SR je povinná uskutočňovať aj niektoré reformy).

Obrázok 2: Programy politiky súdržnosti v programovom období 2021 - 2027

Zdroj: Tvoríme lepšie Slovensko (brožúra MIRRI SK)

Obrázok 3: Prehľad finančných zdrojov Programu Slovensko na obdobie 2021 - 2027

Zdroj: Tvoríme lepšie Slovensko (brožúra MIRRI SK)

Zmena klímy

Veľmi dôležitý faktor, ktorý bude čoraz viac ovplyvňovať rozvoj obce Lieskovec a ktorý je potrebné nutne riešiť, je zmena klímy (samozrejme, tento faktor nevplýva len na obec, ale pôsobí celosvetovo; v konečnom dôsledku však pôsobí aj lokálne – najčastejšie v podobe extrémnejších prejavov počasia ako sú horúčavy, povodne, suchá a pod.).
Zmena klímy ako fenomén 21. storočia sa stáva jednou z najväčších výziev environmentálnej politiky. Svetové ekonomické fórum vo svojej Správe o globálnych rizikách (2018), v ktorej pravidelne vyhodnocuje 50 najväčších globálnych rizík z hľadiska ich účinku, pravdepodobnosti a vzájomných interakcií, zaradilo extrémne prejavy počasia, krízu z nedostatku vody, prírodné katastrofy a zlyhanie zmierňovania zmeny klímy a adaptácie medzi 5 najväčších rizík súčasnosti (MŽP, 2018).

Za obdobie rokov 1881 – 2017 sa na Slovensku pozoroval:

- rast priemernej ročnej teploty vzduchu asi o 1,73 °C (z pohľadu ročných sezón k najrýchlejšiemu otepľovaniu dochádza v lete a na jar);
- priestorovo rozdielny trend ročných úhrnov atmosférických zrážok v priemere asi o 0,5 % (na juhu Slovenska bol pokles miestami aj viac ako 10 %, na severe a severovýchode ojedinele úhrn zrážok vzrástol do 3 %);
- pokles relatívnej vlhkosti vzduchu (na juhu Slovenska od roku 1900 doteraz o 5 %, na ostatnom území menej);
- pokles všetkých charakteristík snehovej pokrývky do výšky 1000 m n. m takmer na celom území Slovenska (vo väčšej nadmorskej výške bol zaznamenaný jej nárast);
- vzrast potenciálneho výparu a pokles vlhkosti pôdy – charakteristiky výparu vody z pôdy a rastlín, vlhkosti pôdy, slnečného žiarenia potvrdzujú, že najmä juh Slovenska sa postupne vysušuje;
- zmeny v premenlivosti klímy (najmä zrážkových úhrnov) – príkladom sú v krátkom časovom intervale striedajúce sa extrémne vlhké a suché roky: extrémne suchý rok 2003 a čiastočne aj

2007, extrémne vlhké roky 2010 a 2016 a mimoriadne suchý rok 2011 a čiastočne aj 2012. Za ostatných 15 rokov došlo k významnejšiemu rastu výskytu extrémnych denných a niekoľkodenných úhrnov zrážok, čo malo za následok zvýšenie rizika lokálnych povodní v rôznych oblastiach SR. Na druhej strane v období rokov 1989 – 2017 sa oveľa častejšie ako predtým vyskytovalo lokálne alebo celoplošné sucho, ktoré bolo zapríčinené predovšetkým dlhými periódami relatívne teplého počasia s malými úhrnmi zrážok v niektorej časti vegetačného obdobia. Zvlášť výrazné bolo sucho v rokoch 1990 – 1994, 2000, 2002, 2003 a 2007, v niektorých regiónoch na západe Slovenska aj v rokoch 2015 a 2017.

Riešením, ktoré by malo v konečnom dôsledku zabrániť, alebo aspoň minimalizovať riziká a negatívne dôsledky zmeny klímy, je kombinácia zmierňovacích opatrení zameraných na znižovanie emisií skleníkových plynov (mitigácia) s opatreniami, ktoré znížia zraniteľnosť a umožnia adaptáciu človeka a ekosystémov s nižšími ekonomickými, environmentálnymi a sociálnymi nákladmi. Cieľom adaptácie je zmierniť nepriaznivé dôsledky zmeny klímy, znížiť zraniteľnosť a zvýšiť adaptívnu schopnosť prírodných a človekom vytvorených systémov voči aktuálnym, alebo očakávaným negatívnym dôsledkom zmeny klímy, a posilniť odolnosť celej spoločnosti zvyšovaním verejného povedomia v oblasti zmeny klímy a budovaním znalostnej základne pre účinnejšiu adaptáciu (MŽP, 2018).

STEEP analýza

Pri stretávaní sa s rôznymi problémami a výzvami je potrebné si uvedomiť, že ich riešenie môže byť v budúcnosti ovplyvnené rôznymi vonkajšími faktormi, ktoré obec nedokáže ovplyvniť. Úlohou STEEP analýzy (analýzy externého prostredia) je napomáhať tvorcom rozhodnutí predvídať budúci možný vývoj a na tieto zmeny sa pripraviť.

Formulár 4 (A8): STEEP analýza

Sociálne	Technologické	Ekonomické	Ekologické	Politické	Hodnoty
Starnutie obyvateľstva, emigrácia mladých ľudí do miest	Úroveň technológie poskytovateľa	Nové trhy a nové príležitosti (napr. cestovný ruch)	Vplyv rôznych subjektov na ŽP	Politika vlády v hospodárskej, sociálnej a environmentálnej oblasti	Zmena postojov k lokálnemu rozvoju
Zmeny postojov a správania – aktívny tretí sektor	Dostupná technológia a využívaná technológia	Klesajúce trhy v niektorých poskytovaných službách	Možnosti obnovy a tvorby ŽP	Štrukturálna politika Európskej únie	Zmena životného štýlu
Zmeny správania obyvateľov	Technológia využívaná obyvateľmi, podnikateľmi	Dostupnosť finančných zdrojov	Politika ŽP	Vojna na Ukrajine	Tímová spolupráca
Móda	Kontakt s obyvateľmi prostredníctvom technológie	Daňová politika	Podpora tvorby a ochrany ŽP	Zmena vlády ako výsledok volieb	Osobné hodnoty

Zdroj: MDVRR 2015, vlastné spracovanie

A.III Zhodnotenie súčasného stavu územia

Zhodnotenie súčasného stavu územia je spracované formou SWOT analýzy. Tá bola vypracovaná na základe auditu rozvojových zdrojov obce.

SWOT analýza

Formulár 5 (A10): SWOT analýza

Silné stránky	Slabé stránky
• úroveň vytriedenia komunálnych odpadov tesne pod 50 % • nízka miera nezamestnanosti • dobrá kvalita domového a bytového fondu v intraviláne • pomerne dobrá kvalita miestnych komunikácií • kompletne vybudovaná základná technická infraštruktúra (vodovod, kanalizácia, ČOV) • výborná dostupnosť služieb (buď priamo v obci alebo v susednom Zvolene) • školy a školské zariadenia pre predprimárne a nižšie primárne vzdelávanie dostupné priamo v obci • viaceré športoviská na realizáciu rôznych športov • aktívna práca s deťmi a mládežou • výhodná poloha obce vzhľadom na nadradenú dopravnú infraštruktúru (rýchlostná cesta, železnica) • výborná mezopolohová atraktivita obce • výhodná poloha obce v blízkosti viacerých centier zamestnanosti (urbánnych centier) • rozvinutá miestna hospodárska základňa, existencia priemyselného parku • intenzívne využívanie poľnohospodárskej pôdy v katastri obce • výborné finančné hospodárenie obce	• trend klesania počtu obyvateľov • žiadne problémy so záplavami • negatívny vývoj prirodzeného aj migračného pohybu obyvateľstva • nepriaznivá veková štruktúra obyvateľstva • rýchle starnutie obyvateľstva • nepriaznivá štruktúra UoZ podľa veku, vzdelania, doby evidencie a klasifikácie zamestnaní • slabšia kvalita domového fondu v osade • existencia neskolaudovaných obydlí • nedostatočná kapacita ČOV • zatiaľ skôr slabšie predpoklady rozvoja cestovného ruchu • nezrealizovaný projekt pozemkových úprav
Príležitosti	**Ohrozenia**
• podpora miestnych podnikateľských subjektov • realizácia projektu pozemkových úprav • využitie európskych štrukturálnych a investičných fondov, ako aj iných zdrojov na realizáciu rozvojových aktivít • možnosti podpory nezamestnaných občanov v rámci AOTP (menšie obecné služby, regionálna zamestnanosť...)	• nedostatočné využitie možných zdrojov z EÚ • vysoká administratívna náročnosť pre získanie financií z EŠIF • neustále zvyšovanie administratívnej záťaže výkonu miestnej samosprávy bez kompenzácie z hľadiska paralelného zvyšovania zdrojov (finančných, personálnych)

Zdroj: vlastné spracovanie

Kľúčové faktory a disparity územia

Vyhodnotením silných stránok a príležitostí zo SWOT analýzy boli identifikované hlavné faktory rozvoja obce. Podobne, na základe vyhodnotenia slabých stránok a ohrození boli identifikované hlavné disparity obce.

Hlavné faktory rozvoja:

- využitie výbornej geografickej polohy obce v zázemí Zvolena a v blízkosti viacerých ďalších centier zamestnanosti na rozvoj bytovej výstavby a zvyšovanie počtu obyvateľov
- existencia priemyselného parku s množstvom prevádzok rôzneho druhu (priemysel, služby, doprava, logistika a pod.)
- podpora rozvoja individuálnej bytovej výstavby
- podpora rozvoja hromadnej bytovej výstavby
- racionálne hospodárenie samosprávy
- využitie zdrojov z EŠIF na realizáciu investičných a neinvestičných projektov, aktivita obce pri realizácii rozvojových projektov
- rozvoj poľnohospodárskej výroby

Hlavné disparity rozvoja:

- emigrácia obyvateľstva – z obce emigruje predovšetkým mladé obyvateľstvo, najčastejšie z dôvodu vyššej ponuky sebarealizácie v metropolitných regiónoch
- veľká rozdrobenosť pozemkov a komplikovaná štruktúra vlastníckych vzťahov v katastrálnom území obce – výrazne limitujúci faktor potenciálnych rozvojových aktivít z dôvodu veľkej náročnosti z hľadiska vysporiadania vlastníckych vzťahov (napr. pre technickú infraštruktúru, budovanie chodníkov a pod.).

B-Strategická časť

Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja

Rozvoj rôznych regiónov, od lokálnej po makroregionálnu úroveň, je nutné chápať, realizovať, uvažovať a posudzovať v čo možno najširších súvislostiach a väzbách, nie izolovane. Z tohto dôvodu je preto pre stanovenie rozvojovej stratégie obce nevyhnutné rešpektovať aj rôzne „nadradené“ stratégie, ktoré boli prijaté či už na nadnárodnej úrovni, na úrovni štátu alebo VÚC.
Na medzinárodnej úrovni je Slovenská republika viazaná najmä **Agendou 2030**. Ide o súhrn globálnych záväzkov, ktorými medzinárodné spoločenstvo reaguje na najzávažnejšie výzvy súčasnosti. Zmena klímy, chudoba, zvyšujúce sa ekonomické a sociálne nerovnosti alebo neudržateľnosť prevládajúcich vzorcov výroby a spotreby sú komplexné a navzájom previazané problémy. Izolované zásahy a opatrenia preto strácajú účinnosť pri ich riešení. Agenda 2030 bola prijatá členskými štátmi Organizácie Spojených národov v roku 2015 a vyzýva štáty k spoločnému koordinovanému postupu pri riešení globálnych výziev. Táto Agenda 2030 bola prijatá najmä za účelom zabezpečenia udržateľného rozvoja vo svete. Obsahuje spolu 17 cieľov, ktorých plnenie je v záujme udržateľného rozvoja potrebné napĺňať.
Implementácia Agendy 2030 je na Slovensku inštitucionálne rozdelená medzi Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR a Ministerstvo zahraničných vecí SR. V konzultácii s odbornou verejnosťou bola Agenda 2030 na Slovensku premietnutá do užšieho súboru šiestich prioritných oblastí, ktoré zohľadňujú špecifiká Slovenska a ktoré budú základom ďalšej strategickej a koncepčnej práce. Sú nimi:

- *Vzdelanie pre dôstojný život,*
- *Smerovanie k znalostnej a environmentálne udržateľnej ekonomike pri demografických zmenách a meniacom sa globálnom prostredí,*
- *Znižovanie chudoby a sociálna inklúzia,*
- *Udržateľné sídla, regióny a krajina v kontexte zmeny klímy,*
- *Právny štát, demokracia a bezpečnosť,*
- *Dobré zdravie.*

Vyššie uvedené prioritné oblasti sa premietajú aj do opatrení regionálnej politiky, podporujúcich rozvoj jednotlivých regiónov Slovenska.
Strategická časť Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Lieskovec na roky 2023-2030 nadväzuje na analytickú časť, ktorá predstavuje komplexnú analýzu územia. Táto časť PHSR obsahuje stratégiu rozvoja obce s ohľadom na jej vnútorné špecifiká a danosti. Jej súčasťou je strategická vízia, formulácia a návrh stratégie rozvoja, ako aj formulácia cieľov v hospodárskej, sociálnej a environmentálnej oblasti.

Strategická vízia a hlavný cieľ obce

Vízia je želanou predstavou obyvateľov o budúcnosti, o tom, ako by mala obec vyzerať. Je teda nástrojom na motiváciu, opisom ideálneho stavu, ktorý by sme chceli v budúcnosti dosiahnuť. Stanovuje rámec pre definovanie strategických cieľov a priorít na strednodobý časový horizont. Analýzou súčasného stavu obce, analýzou doteraz realizovaných a plánovaných projektov, na základe analýzy hlavných faktorov rozvoja a na základe funkcií, ktoré plní samospráva obce bola sformulovaná nasledovná **strategická vízia** obce Lieskovec:

Obec Lieskovec je miestom s atraktívnym prostredím pre život. Všestranným rozvojom a využívaním svojho vnútorného potenciálu zabezpečuje zvyšovanie kvality života všetkých svojich obyvateľov, ktorým poskytuje kvalitné služby.

Na dosiahnutie uvedenej strategickej vízie bude potrebné naplniť hlavný cieľ rozvoja obce Lieskovec na roky 2023-2030. **Hlavným cieľom** rozvoja obce je

„zvýšiť kvalitu života obyvateľov obce aktívnym prístupom k podpore hospodárskej a sociálnej oblasti pri súčasnom zveľaďovaní životného prostredia obce“.

Stratégia rozvoja

Cieľom strategickej časti programu je navrhnúť priority a opatrenia, ktoré budú viesť k naplneniu stanovenej vízie. Ide o návrh takých priorít a opatrení, ktorých riešenie je buď priamo v kompetencii obce alebo tiež takých, ktoré síce nie sú priamo v jej kompetencii, avšak obec ich dokáže svojou činnosťou a svojimi schopnosťami ovplyvniť žiaducim smerom.
Definovanie stratégie rozvoja obce vychádza najmä z detailného poznania jej vnútorného prostredia a z poznania potrieb obyvateľstva, pričom priamo nadväzuje na výsledky analýz. Stratégia vychádza zo základného predpokladu, že príslušné orgány verejnej správy od národnej po regionálnu úroveň budú zabezpečovať koordinovaný prístup v záujme dosiahnutia realizácie plánovaných zmien a že bude existovať dobrá informovanosť kľúčových aktérov regionálneho rozvoja.
Stratégia rozvoja obce je spracovaná v súlade s **Víziou a stratégiou rozvoja Slovenska do roku 2030**, ktorá plní úlohu Národnej stratégie regionálneho rozvoja Slovenskej republiky v zmysle zákona o podpore regionálneho rozvoja. Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030 definuje (okrem iného) priority, ciele a nástroje podpory regionálneho rozvoja podľa typov regiónov, miest a obcí. Je v súlade s politikou súdržnosti Európskej únie v období 2021-2027, v rámci ktorej **Európska komisia zadefinovala 5 hlavných politických cieľov politiky súdržnosti**:

1. *Inteligentnejšia Európa* – inovatívna a inteligentná transformácia hospodárstva
2. *Ekologickejšia, nízkouhlíková Európa*
3. *Prepojenejšia Európa* – mobilita a regionálna pripojiteľnosť IKT
4. *Sociálnejšia Európa* – vykonávanie Európskeho piliera sociálnych práv
5. *Európa bližšie k občanom* – udržateľný a integrovaný rozvoj mestských, vidieckych a pobrežných oblastí prostredníctvom miestnych iniciatív.

V novom programovom období (2021-2027) nastávajú v oblasti strategického plánovania a riadenia a implementácie eurofondov viaceré zásadné zmeny. Doposiaľ sa programy rozvoja obcí vypracúvali na úrovni VÚC a na úrovni obcí a miest (pričom obce mali možnosť vypracovať si spoločný program rozvoja obcí). Po novom sa do strategického plánovania pridáva ďalší „medzistupeň". Tento nový medzistupeň predstavujú tzv. **Strategicko-plánovacie regióny (SPR)**, ktorých hranice zadefinuje príslušný VÚC a schváli ustanovená Rada partnerstva kraja. Pre každý SPR sa následne vypracúva špecifická stratégia, spracovaná vo forme **integrovanej územnej stratégie (IUS)** a obsahujúca špecifické ciele a operácie, vzťahujúce sa len na to-ktoré SPR. Cieľom je zabezpečiť adresnejšie operácie a podporu regiónom na medzistupni medzi regionálnou samosprávou (VÚC) a miestnou samosprávou (obce).
Tretí stupeň strategického plánovania budú stále tvoriť obce a mestá – tým je, samozrejme, ponechaná možnosť vypracovať si svoje vlastné PHSR (ak nevyužijú možnosť vypracovať si svoj PHSR ako súčasť spoločného programu rozvoja obcí). **Obec Lieskovec** leží v Banskobystrickom samosprávnom kraji a v programovom období 2021-2027 je **súčasťou** strategicko-plánovacieho regiónu **SPR Stred** (okresy Detva, Krupina a Zvolen). Zároveň je aj členom územia udržateľného mestského rozvoja **UMR Zvolen**.

Obrázok 4: Strategicko-plánovacie regióny (SPR) a územia udržateľného mestského rozvoja (UMR) na území Banskobystrického kraja, ustanovené v programovom období 2021-2027

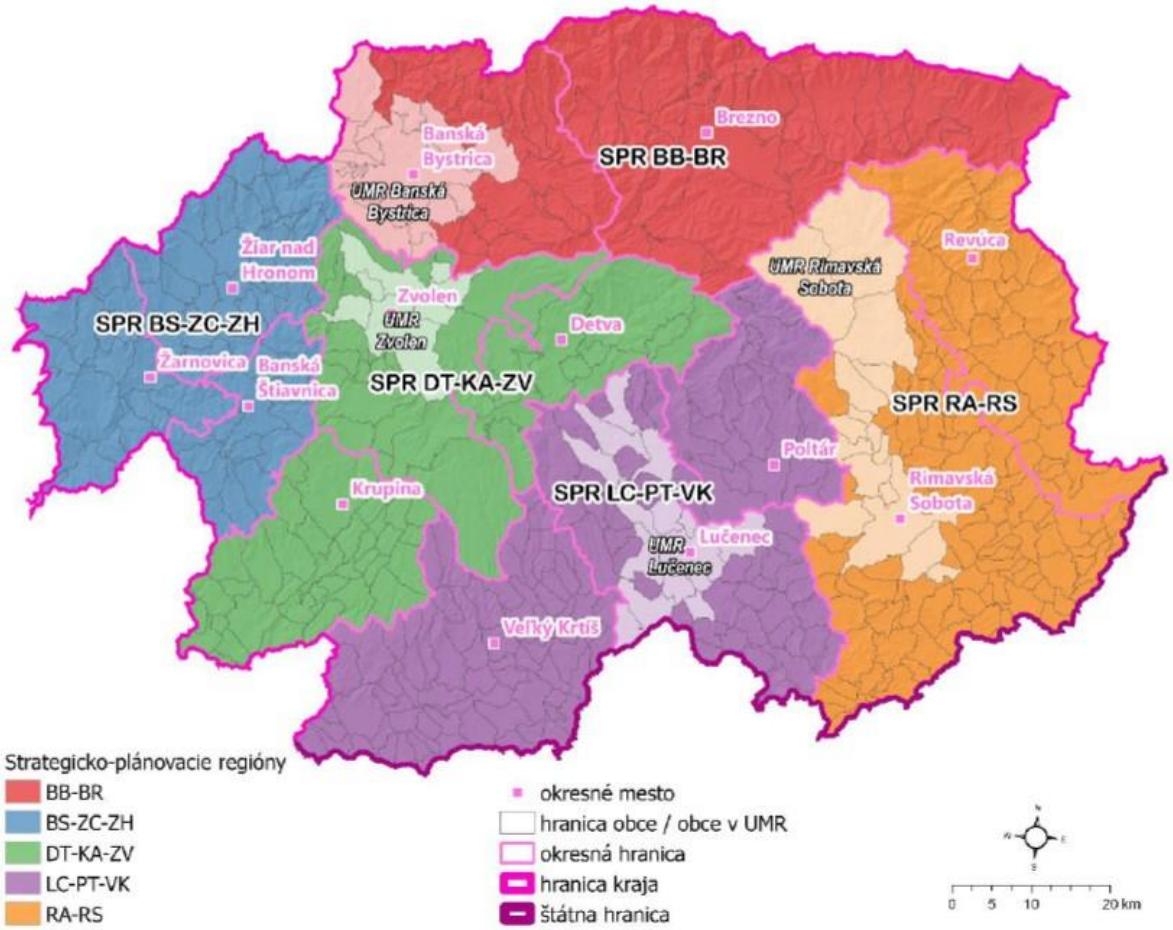

Zdroj: IÚS BBSK a PHRSR BBSK na roky 2022-2027

Zmena nastáva v rámci územného rozvoja. **Každý samosprávny kraj** na Slovensku a každé **územie udržateľného mestského rozvoja (UMR)**[4], zadefinované Ministerstvom investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie, si v rámci svojho PHRSR (resp. integrovanej územnej stratégie)[5] definuje tzv. **Integrované investičné balíčky (resp. integrované projektové balíčky)**. Tie pozostávajú z kľúčových projektov (ktorých realizácia je pre implementáciu daného projektového balíka kľúčová, nosná; bez nej by realizácia celého integrovaného balíka nemala zmysel a investície by nepriniesli synergický efekt) a komplementárnych projektových balíkov (ktoré obsahujú indikatívne tematické projektové balíčky). Celý integrovaný projektový balík môže byť financovaný z rôznych zdrojov (napr. EŠIF, Plán obnovy, Fond pre spravodlivú transformáciu, tzv. Nórske fondy, úverové zdroje, vlastné zdroje, dotácie štátu a pod.). Tá časť integrovaného investičného balíka, ktorá bude financovaná len z EŠIF, sa nazýva **Integrovaná územná investícia** (IUI, angl. skratka ITI).
Integrovaný územný rozvoj v rámci územného programu by už teda nemal byť realizovaný výlučne formou dopytovo-orientovaných projektov (ako tomu bolo doposiaľ). Časť IUI bude schvaľovaná Radou partnerstva daného VÚC (bez potreby vyhlasovania dopytovo-orientovaných výziev; výhodou tohto spôsobu schvaľovania bude, že najprv Rada partnerstva VÚC schváli konkrétny projektový zámer na realizáciu, takže žiadateľ bude mať istotu, že jeho projektový zámer určite získa financie na realizáciu; potom dostane úspešný žiadateľ čas na dopracovanie a dodanie všetkej potrebnej dokumentácie, ako napr. samotná projektová dokumentácia, územné rozhodnutie, stavebné povolenie a pod.; tento prístup môže teda potenciálne ušetriť žiadateľom množstvo financií, úsilia a času – keďže tí nebudú povinní mať pripravenú celú dokumentáciu už v čase podania žiadosti o NFP, ale až po jej schválení) a časť IUI sa bude stále implementovať formou dopytovo-orientovaných výziev, vyhlasovaných štátnymi orgánmi (rovnakým spôsobom ako tomu bolo doteraz).

[4] nazývané aj „mestská funkčná oblasť“

[5] v prípade VÚC ide o PHRSR (pričom IUS môže byť integrálnou súčasťou PHRSR kraja alebo samostatnou stratégiou). V prípade území UMR podľa toho, či sa daný UMR rozhodol vypracovať si integrovanú územnú stratégiu vo forme spoločného programu rozvoja obcí na základe § 8a zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja alebo ako samostatnú stratégiu

Pre naplnenie strategickej vízie (pozri predchádzajúcu kapitolu) si teda obec Lieskovec stanovila tri hlavné rozvojové oblasti a v rámci nich nasledovné priority:

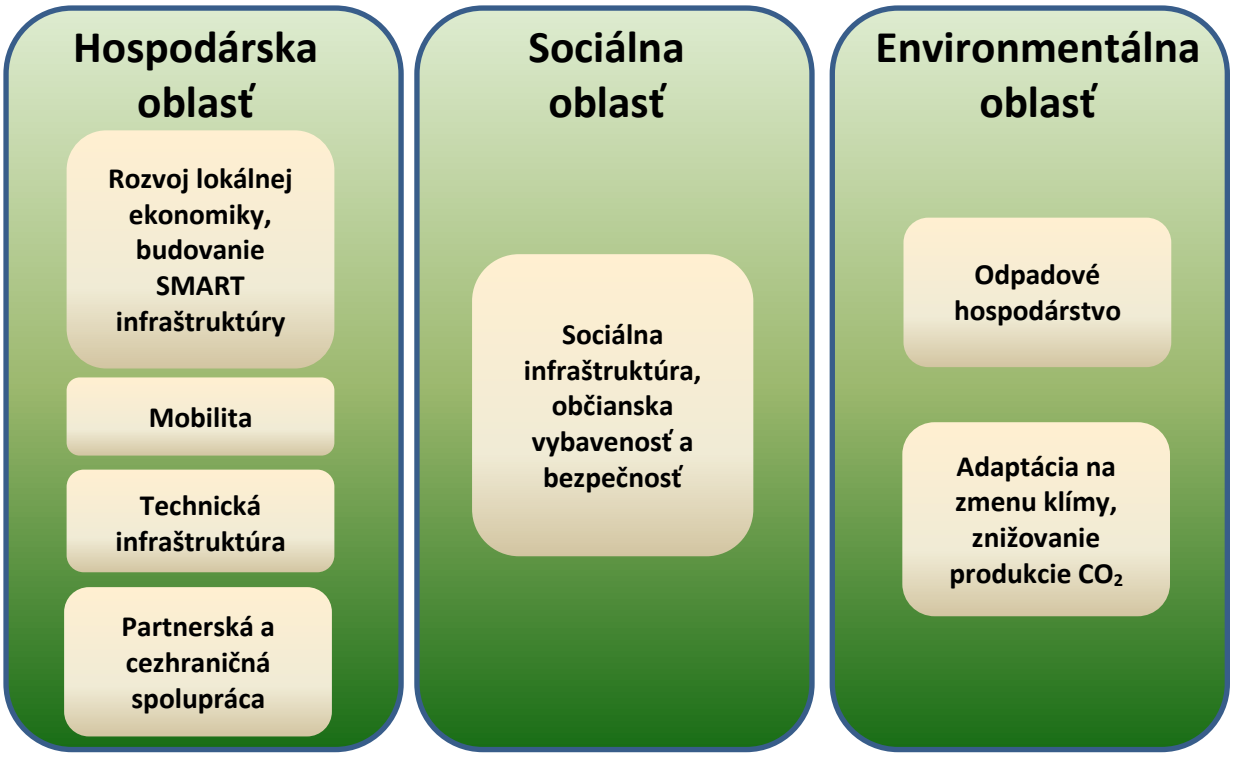

A.) **Hospodárska oblasť** – táto prioritná oblasť pozostáva zo 4 priorít: rozvoj lokálnej ekonomiky, budovanie SMART infraštruktúry (podpora malého a stredného podnikania, podpora miestnej hospodárskej základne, zavádzanie inovácií, rozvoj poľnohospodárstva, rozvoj digitalizácie, realizácia SMART riešení, skvalitňovanie verejných služieb), mobilita (rekonštrukcia starých a výstavba nových miestnych komunikácií a chodníkov), technická infraštruktúra (modernizácia technickej vybavenosti obce) a partnerská spolupráca (spolupráca s partnerskými obcami).

B.) **Sociálna oblasť** – prioritná oblasť pozostávajúca z 1 rozvojovej priority: sociálna infraštruktúra, občianska vybavenosť a bezpečnosť (prevencia kriminality, skvalitnenie občianskej vybavenosti, podpora sociálnych služieb a komunitného rozvoja, skvalitňovanie školskej infraštruktúry, modernizácia športových a oddychových zariadení, podpora kultúrnych a športových podujatí a telies).

C.) **Environmentálna oblasť** – tretia prioritná oblasť pozostáva z 2 rozvojových priorít: odpadové hospodárstvo (podpora triedeného zberu, zvyšovanie úrovne vytriedenia komunálnych odpadov) a adaptácia na zmenu klímy, znižovanie produkcie CO_2 (realizácia zelených a modrých investícií, zvyšovanie biodiverzity, využívanie obnoviteľných zdrojov energie, zvyšovanie energetickej efektívnosti budov, realizácia protipovodňových opatrení).

Prostredníctvom týchto troch prioritných oblastí a definovaných priorít, ktoré sú v programovej časti dokumentu rozpracované do jednotlivých opatrení a projektových zámerov, bude obec napĺňať definovanú strategickú víziu rozvoja. Splnením jednotlivých cieľov a stanovených opatrení bude zabezpečovať zvyšovanie kvality života svojich obyvateľov.

Formulár 6 (S1): Hierarchia rozvojových cieľov

Vízia *„Obec Lieskovec je miestom s atraktívnym prostredím pre život. Všestranným rozvojom a využívaním svojho vnútorného potenciálu zabezpečuje zvyšovanie kvality života všetkých svojich obyvateľov, ktorým poskytuje kvalitné služby“*			
Hlavný cieľ *„zvýšiť kvalitu života obyvateľov obce aktívnym prístupom k podpore hospodárskej a sociálnej oblasti pri súčasnom zveľaďovaní životného prostredia obce“*			
Prioritná oblasť	**Hospodárska**	**Sociálna**	**Environmentálna**
Strategický cieľ	*Rozvíjať vnútorný potenciál územia, založený na podpore miestneho hospodárstva a vybudovanej dopravnej a technickej infraštruktúry*	*Podporovať skvalitňovanie občianskej vybavenosti a zabezpečovať pre obyvateľov dôstojné podmienky spoločenského vyžitia*	*Zabezpečiť pre obyvateľov obce ako aj jej návštevníkov kvalitné životné prostredie*
Priority	• **Rozvoj lokálnej ekonomiky, budovanie SMART infraštruktúry** • **Mobilita** • **Technická infraštruktúra** • **Partnerská a cezhraničná spolupráca**	• **Sociálna infraštruktúra, občianska vybavenosť a bezpečnosť**	• **Odpadové hospodárstvo** • **Adaptácia na zmenu klímy, znižovanie produkcie CO_2**
Opatrenia	1.1 Podpora MSP, remeselníkov, poľnohospodárov a lesníkov 1.2 Rozvoj digitalizácie a SMART infraštruktúry, vrátane modernizácie verejných služieb 1.3 Skvalitnenie miestnej dopravnej infraštruktúry 1.4 Zlepšenie technickej vybavenosti obce 1.5 Spolupráca s partnerskými obcami	2.1 Tvorba podmienok pre zvyšovanie kvality občianskej vybavenosti, vrátane bezpečnosti obyvateľov 2.2 Podpora spoločenského a kultúrneho života	3.1 Skvalitnenie nakladania s odpadmi a podpora zhodnocovania odpadov 3.2 Realizácia adaptačných a mitigačných opatrení na zmenu klímy, zelené a modré investície, zvyšovanie biodiverzity 3.3 Zvyšovanie energetickej efektívnosti budov, prechod na OZE 3.4 Zlepšenie existujúcej protipovodňovej infraštruktúry

Zdroj: vlastné spracovanie

C-Programová časť

Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja

Programová časť PHSR nadväzuje na strategickú časť a obsahuje opatrenia a projektové zámery na zabezpečenie realizácie programu rozvoja, vrátane ich priradenia k jednotlivým cieľom a prioritám. Táto časť obsahuje podrobnejšie rozpracovanie cieľov v hospodárskej, sociálnej a environmentálnej oblasti na úroveň opatrení a projektových zámerov. Táto časť obsahuje:

- konkrétne opatrenia a projektové zámery, vrátane ich priradenia k jednotlivým cieľom a prioritám,
- súbor ukazovateľov, výsledkov a dopadov vrátane východiskových a cieľových hodnôt.

Opatrenia a projektové zámery podľa prioritných oblastí

V strategickej časti zadefinované priority v rámci troch prioritných oblastí (hospodárskej, sociálnej, environmentálnej) obsahujú viaceré opatrenia, pričom každé opatrenie pozostáva z jedného alebo viacerých konkrétnych projektových zámerov. Tie sú plne v súlade s 5 hlavnými politickými cieľmi politiky súdržnosti Európskej únie na programové obdobie 2021-2027. Realizácia projektových zámerov v rámci zadefinovaných opatrení podporí **inteligentnú transformáciu hospodárstva**, napomôže **prechodu na ekologickejšiu nízkouhlíkovú Európu**, posilní **mobilitu a digitalizáciu**, prispeje k budovaniu **sociálnejšej Európy** a posilní **miestny rozvoj** (samozrejme, myslí sa tu realizácia projektových zámerov na území obce – pričom tieto projektové zámery svojím malým dielom napomôžu realizácii systémových zmien v celoslovenskom a európskom meradle).

Všetky projektové zámery, ktoré samospráva plánuje v strednodobom horizonte realizovať, sú uvedené v nasledujúcom formulári. Niektoré projektové zámery sú pritom „zložitejšie“ – budú si vyžadovať napr. spracovanie projektovej dokumentácie, inžinierske činnosti, zapojenie väčšieho počtu osôb do manažmentu takéhoto projektu a pod. Zároveň sú tu však uvedené aj také projektové zámery, ktoré predstavujú spravidla jednoduchšie „činnosti“ (nie je potrebné realizovať ich ako projekt; spravidla ide „jednoduchšie“, menej náročné činnosti). Všetky takéto zámery – či už „jednoduchšie“ alebo „zložitejšie“ – budeme v tejto aj ďalších kapitolách označovať pod rovnakým názvom **„projektový zámer“**.

Všetky projektové zámery, ktoré sú v tomto PHSR zadefinované, môžu byť realizované v rámci **integrovaných investičných balíkov**, zadefinovaných či už v Programe hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja samosprávneho kraja **(PHRSR VÚC Banská Bystrica)**, v integrovanej územnej stratégii SPR Stred **(IUS SPR Stred)**, ako aj v integrovanej územnej stratégii UMR Zvolen **(IUS UMR Zvolen);** môžu byť taktiež zahrnuté medzi **integrované územné investície** (financované z EŠIF).

Formulár 7 (P1): Prehľad opatrení a projektových zámerov podľa oblastí

Prioritná oblasť 1 – HOSPODÁRSKA	
Opatrenie	**Projektový zámer**
1.1 Podpora MSP, remeselníkov, poľnohospodárov a lesníkov	**Proj. zámer 1.1.1:** **Podpora rozvoja služieb a podnikateľských aktivít v obci** - príprava pozemkov, budov, priestorových a technických podmienok pre vznik nových služieb a rozvoj existujúcich podnikateľských aktivít - prenájom obecných pozemkov a budov - podpora subjektov lesného hospodárstva a zhodnocovania drevnej hmoty - podpora poľnohospodárskych subjektov

	Proj. zámer 1.1.2: **Podpora zavádzania inovácií u miestnych zamestnávateľov** - zavádzanie nových produktov, zlepšených procesov, využívanie nových materiálov, zlepšovanie výrobných metód
1.2 Rozvoj digitalizácie a SMART infraštruktúry, vrátane modernizácie verejných služieb	**Proj. zámer 1.2.1:** **Podpora zavádzania efektívnych SMART digitálnych riešení v podnikoch a u subjektov poskytujúcich verejné služby** - realizácia podporných aktivít pri zavádzaní digitálnych riešení do spoločnosti (napr. v doprave, cestovnom ruchu, odpadovom hospodárstve, vo výrobných procesoch, pri poskytovaní elektronických služieb občanom a pod.) **Proj. zámer 1.2.2:** **Zvyšovanie digitálnych zručností zamestnancov a obyvateľov obce** - realizácia vzdelávacích aktivít pre zamestnancov pracujúcich v podnikoch a verejnej správe a pre miestnych obyvateľov
1.3 Skvalitnenie miestnej dopravnej infraštruktúry	**Proj. zámer 1.3.1:** **Modernizácia miestnych komunikácií** - obnova poškodeného povrchu miestnych komunikácií **Proj. zámer 1.3.2:** **Obnova chodníkov na ul. Hrádockej** - rekonštrukcia už existujúcich chodníkov pre peších na ulici Hrádockej, úprava ich nevyhovujúceho stavu **Proj. zámer 1.3.3:** **Výstavba cyklistických chodníkov s prepojením na okolité obce, vrátane doplnkovej infraštruktúry** - vybudovanie samostatných, od komunikácií stavebne oddelených cyklistických chodníkov - výstavba nového mostu cez potok Hučava na hrádzu - osadenie altánkov, lavičiek, informačných tabúľ, nabíjačiek na elektrické bicykle a pod. **Proj. zámer 1.3.4:** **Rekonštrukcia obecných mostov** - rekonštrukcia a obnova mostových infraštruktúrnych prvkov

1.4 Zlepšenie technickej vybavenosti obce	**Proj. zámer 1.4.1:** **Zvýšenie kapacity čističky odpadových vôd** - rekonštrukcia existujúcej čističky odpadových vôd na účely zvýšenia jej kapacity, ktorá je v súčasnosti nepostačujúca, s ohľadom na perspektívu demografického a urbanistického vývoja obce **Proj. zámer 1.4.2:** **Podpora súkromných subjektov pri výstavbe optickej siete v obci** - podpora budovania optickej siete v obci s cieľom zvýšenia napojenia domácností na vysokorýchlostný internet
1.5 Spolupráca s partnerskými obcami	**Proj. zámer 1.5.1:** **Rozvoj partnerskej a cezhraničnej spolupráce** - rozvoj spolupráce s partnerskými obcami/mestami
Prioritná oblasť 2 – SOCIÁLNA	
Opatrenie	**Projektový zámer**
2.1 Tvorba podmienok pre zvyšovanie kvality občianskej vybavenosti, vrátane bezpečnosti obyvateľov	**Proj. zámer 2.1.1:** **Realizácie Zmien a doplnkov územného plánu** - aktualizácia územného plánu obce **Proj. zámer 2.1.2:** **Rozšírenie kamerového systému** - zlepšenie a rozšírenie pokrytia obce kamerovým systémom, s účelom zvýšenia bezpečnosti občanov, prevencie kriminality a protispoločenského správania v obci, príp. monitorovania bezpečnosti cestnej premávky **Proj. zámer 2.1.3:** **V spolupráci s UPSVaR zapájanie obce do projektov AOTP** - spolupráca obce s Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny pri realizácii projektov na úseku aktívnych opatrení trhu práce **Proj. zámer 2.1.4:** **V súčinnosti s externým subjektom vybudovanie zariadenia pre seniorov** - vybudovanie a zriadenie zariadenia pre seniorov pre miestnych obyvateľov (prípadne seniorov z okolitých obcí), ako novej sociálnej služby dostupnej priamo v obci **Proj. zámer 2.1.5:** **Dobudovanie a modernizácia športového areálu** - vybudovanie nových exteriérových priestorov na realizáciu voľnočasových aktivít - modernizácia už existujúceho zariadenia a vybavenia športového areálu

	Proj. zámer 2.1.6: **Výstavba novej budovy ZŠ pre 1.-5. ročník** - výstavba budovy ZŠ pre deti z obce, navštevujúce 1.-5. ročník ZŠ
2.2 Podpora spoločenského a kultúrneho života	**Proj. zámer 2.2.1:** **Podpora kultúrnych a športových podujatí a telies** - podpora kultúrnych podujatí - podpora športových podujatí - podpora miestnych kultúrnych a športových telies
Prioritná oblasť 3 – ENVIRONMENTÁLNA	
Opatrenie	**Projektový zámer**
3.1 Skvalitnenie nakladania s odpadmi a podpora zhodnocovania odpadov	**Proj. zámer 3.1.1:** **Skvalitnenie systému zberu odpadov, zavádzanie SMART prvkov v odpadovom hospodárstve** - zvýšenie efektivity triedeného zberu odpadov - rozšírenie možností zberu tzv. zeleného biologicky rozložiteľného a kuchynského odpadu z domácností - rozširovanie ponuky triedeného zberu o ďalšie druhy odpadov - implementácia rôznych SMART prvkov za účelom kvalitatívneho zlepšenia nakladania s odpadmi
3.2 Realizácia adaptačných a mitigačných opatrení na zmenu klímy, zelené a modré investície, zvyšovanie biodiverzity	**Proj. zámer 3.2.1:** **Údržba a revitalizácia zelene na verejných priestranstvách, výsadba stromov a krov** - výkon starostlivosti o verejnú zeleň - výsadba novej zelene (stromy, kríky, tráva, kvety a pod.) za účelom rozširovania zelených plôch v intraviláne obce **Proj. zámer 3.2.2:** **Realizácia ďalších adaptačných opatrení a opatrení na zvyšovanie biodiverzity v sídelnom prostredí** - v spolupráci rôznymi subjektmi realizácia rôznych ďalších adaptačných opatrení, ako napr. dažďová záhrada, hmyzí hotel, včelia záhrada, vodná fontána, zelené parkovisko a pod.
3.3 Zvyšovanie energetickej efektívnosti budov, prechod na OZE	**Proj. zámer 3.3.1:** **Výstavba fotovoltických elektrární na strechách obecných budov** - osadenie príslušnej techniky na výrobu elektrickej energie z obnoviteľných zdrojov energie

	Proj. zámer 3.3.2: **Podpora využívania obnoviteľných a alternatívnych zdrojov energie vo verejných budovách a na verejných plochách** - realizácia ďalších podporných krokov na využívanie OZE a AZE (napr. zatepľovanie budov, výmena kotlov a pod.) **Proj. zámer 3.3.3:** **Komplexná obnova budovy kultúrneho domu, vrátane zvýšenia jej energetickej efektívnosti** - výmena poškodenej strešnej krytiny - zateplenie budovy, úprava fasády - výmena otvorových výplní - rekonštrukcia interiérových priestorov (elektroinštalácia, rozvody vody a kúrenia, výmena kotlov, omietky, podlahy) - obstaranie vnútorného vybavenia
3.4 Zlepšenie existujúcej protipovodňovej infraštruktúry	**Proj. zámer 3.4.1:** **Realizácia protipovodňových opatrení, vrátane rekonštrukcie suchých potokov** - vykonanie potrebných úprav na miestnych vodných tokoch - rekonštrukcia suchých potokov

Zdroj: Obecný úrad Lieskovec, vlastné spracovanie

Súbor ukazovateľov, výsledkov a dopadov

Súčasťou programovej časti je aj stanovenie ukazovateľov pre hodnotenie PHSR. Ukazovatele výsledkov a dopadov pre PHSR obce sú spracované v nasledujúcom formulári. Rozdelené sú do troch kategórií:

- ukazovatele výstupu – práce, tovary a služby, financované počas realizácie aktivít projektu,
- ukazovatele výsledku – okamžitý efekt realizácie aktivít projektu, príp. služby poskytnuté cieľovej skupine,
- ukazovatele dopadu – dlhodobý efekt vplyvu na danú prioritnú oblasť alebo cieľovú skupinu.

Východiskové hodnoty dopadových ukazovateľov v rámci hodnotenia dopadov pre PHSR obce boli stanovené spravidla ako nulové v roku 2023, cieľové hodnoty boli stanovené pre roky 2026 a 2030.

Formulár 8 (P2): Zoznam merateľných ukazovateľov v rámci jednotlivých opatrení PHSR

Typ ukazovateľa	Ukazovateľ	Informačný zdroj/odkaz	Merná jednotka	Východisková hodnota	Cieľová hodnota	
				2023	2026	2030
Hospodárska oblasť						
Opatrenie 1.1. - Podpora MSP, remeselníkov, poľnohospodárov a lesníkov						
Výsledok	Podporení podnikatelia	OcÚ	počet / rok	0	3	3
Opatrenie 1.2. - Rozvoj digitalizácie a SMART infraštruktúry, vrátane modernizácie verejných služieb						
Výstup	Realizované digitálne riešenia	OcÚ, zamestnávatelia	počet	0	5	10
Opatrenie 1.3. - Skvalitnenie miestnej dopravnej infraštruktúry						
Výstup	Modernizované miestne komunikácie	OcÚ	súbor objektov	0	0	1
Výstup	Obnovené chodníky na ul. Hrádockej	OcÚ	súbor objektov	0	1	1
Výstup	Novo vybudované cyklistické chodníky	OcÚ	súbor objektov	0	0	1

Výstup	Vybudovaná doplnková infraštruktúra pri cyklistických chodníkoch	OcÚ	súbor objektov	0	0	1
Výstup	Zrekonštruované obecné mosty	OcÚ	počet	0	2	5
Opatrenie 1.4. - Zlepšenie technickej vybavenosti obce						
Výstup	Zvýšená kapacita ČOV	OcÚ	%	0	50	50
Výsledok	Obyvatelia pripojení na vodovodnú a kanalizačnú sieť	OcÚ	počet	1300	1400	1700
Výstup	Vybudovaná optická sieť v obci	OcÚ	súbor objektov	0	0	1
Opatrenie 1.5. - Spolupráca s partnerskými obcami						
Výsledok	Podporené partnerské projekty	OcÚ	počet	0	2	4
Sociálna oblasť						
Opatrenie 2.1. - Tvorba podmienok pre zvyšovanie kvality občianskej vybavenosti, vrátane bezpečnosti obyvateľov						
Výsledok	Schválené zmeny a doplnky územného plánu č. 6	OcÚ	súbor aktivít	0	1	1
Výstup	Nové kamery monitorujúce verejné priestory	OcÚ	počet	0	10	10
Výsledok	Osoby zamestnané cez projekty AOTP	OcÚ	počet	0	1	2
Výsledok	Poskytované soc. služby v zariadení pre seniorov	OcÚ	počet služieb	0	3	3
Výsledok	Modernizovaný športový areál	OcÚ	súbor objektov a aktivít	0	0	1
Výsledok	Vybudovaná nová budova pre ZŠ 1.-5. ročník	OcÚ, škola	objekt	0	0	1
Opatrenie 2.2. - Podpora spoločenského a kultúrneho života						
Výsledok	Zrealizované kultúrne a športové podujatia	OcÚ	počet/rok	10	15	20
Výsledok	Podporené subjekty	OcÚ	počet/rok	2	4	6
Environmentálna oblasť						
Opatrenie 3.1. - Skvalitnenie nakladania s odpadmi a podpora zhodnocovania odpadov						
Výsledok	Skvalitnený systém zberu odpadov	OcÚ	súbor aktivít	0	1	1
Výsledok	Úroveň vytriedenia odpadov	OcÚ	%	47	60	70
Opatrenie 3.2. - Realizácia adaptačných a mitigačných opatrení na zmenu klímy, zelené a modré investície, zvyšovanie biodiverzity						

Výstup	Revitalizovaná zeleň na verejných priestranstvách	OcÚ	súbor objektov	0	1	1
Výstup	Realizované ďalšie adaptačné opatrenia	OcÚ	súbor aktivít	0	1	1
Opatrenie 3.3. - Zvyšovanie energetickej efektívnosti budov, prechod na OZE						
Výstup	Osadené fotovoltické panely na obecných budovách	OcÚ	súbor objektov	0	0	1
Výstup	Obnovená budova kultúrneho domu	OcÚ	objekt	0	1	1
Výsledok	Nižšia spotreba energie v budovách	OcÚ	%	0	30	60
Opatrenie 3.4. - Zlepšenie existujúcej protipovodňovej infraštruktúry						
Výstup	Zrealizované protipovodňové opatrenia	OcÚ	súbor aktivít	0	1	1

Zdroj: MDVRR 2015, Obecný úrad Lieskovec, vlastné spracovanie

D-Realizačná časť

Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja

Realizačná časť je zameraná na popis postupov inštitucionálneho a organizačného zabezpečenia realizácie programu rozvoja obce, systém monitorovania a hodnotenia plnenia programu rozvoja obce na základe stanovenia merateľných ukazovateľov a vecný a časový harmonogram realizácie programu rozvoja obce formou akčných plánov. Realizačná časť obsahuje:

- akčný plán,
- popis úloh jednotlivých partnerov pri realizácii PHSR,
- popis postupov inštitucionálneho a organizačného zabezpečenia,
- stručný popis komunikačnej stratégie PHSR k jednotlivým cieľovým skupinám,
- popis systému monitorovania a hodnotenia plnenia PHSR.

Akčný plán obce

Akčný plán predstavuje konkrétny harmonogram činností súvisiacich s rozvojom obce v nadväznosti na prioritné oblasti sociálno-ekonomického rozvoja. Tento plán vychádza zo stratégie, je jej logickou súčasťou a realizuje sa prostredníctvom konkrétnych projektových zámerov. Obsahuje predpokladané termíny plnenia jednotlivých úloh, zoznam inštitúcií zodpovedných za ich plnenie a predpokladanú (odhadovanú) výšku zdrojov na ich realizáciu.

Formulár 9 (R1): Akčný plán

Opatrenie, projektový zámer	Odhadovaný termín realizácie	Financovanie (tis. eur)	Zodpovedný
HOSPODÁRSKA OBLASŤ			
PRIORITA: ROZVOJ LOKÁLNEJ EKONOMIKY, BUDOVANIE SMART INFRAŠTRUKTÚRY			
Opatrenie 1.1: Podpora MSP, remeselníkov, poľnohospodárov a lesníkov			
Proj. zámer 1.1.1: *Podpora rozvoja služieb a podnikateľských aktivít v obci*	2023-2030	2,00	obec
Proj. zámer 1.1.2: *Podpora zavádzania inovácií u miestnych zamestnávateľov*	2023-2030	2,00	obec, firmy
Opatrenie 1.2: Rozvoj digitalizácie a SMART infraštruktúry, vrátane modernizácie verejných služieb			
Proj. zámer 1.2.1: *Podpora zavádzania efektívnych SMART digitálnych riešení v podnikoch a u subjektov poskytujúcich verejné služby*	2023-2030	4,00	obec, firmy
Proj. zámer 1.2.2: *Zvyšovanie digitálnych zručností zamestnancov a obyvateľov obce*	2023-2030	1,00	obec
PRIORITA: MOBILITA			
Opatrenie 1.3: Skvalitnenie miestnej dopravnej infraštruktúry			
Proj. zámer 1.3.1: *Modernizácia miestnych komunikácií*	2023-2030	300,00	obec
Proj. zámer 1.3.2: *Obnova chodníkov na ul. Hrádockej*	2024	175,00	obec
Proj. zámer 1.3.3: *Výstavba cyklistických chodníkov s prepojením na okolité obce, vrátane doplnkovej infraštruktúry*	2025-2027	500,00	obec

Proj. zámer 1.3.4: *Rekonštrukcia obecných mostov*	2024-2029	200,00	obec
PRIORITA: TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA			
Opatrenie 1.4: Zlepšenie technickej vybavenosti obce			
Proj. zámer 1.4.1: *Zvýšenie kapacity čističky odpadových vôd*	2024-2026	750,00	obec
Proj. zámer 1.4.2: *Podpora súkromných subjektov pri výstavbe optickej siete v obci*	2024-2027	10,00	obec, firmy
PRIORITA: PARTNERSKÁ A CEZHRANIČNÁ SPOLUPRÁCA			
Opatrenie 1.5: Spolupráca s partnerskými obcami			
Proj. zámer 1.5.1: *Rozvoj partnerskej a cezhraničnej spolupráce*	2023-2030	4,00	obec
SOCIÁLNA OBLASŤ			
PRIORITA: SOCIÁLNA INFRAŠTRUKTÚRA, OBČIANSKA VYBAVENOSŤ A BEZPEČNOSŤ			
Opatrenie 2.1: Tvorba podmienok pre zvyšovanie kvality občianskej vybavenosti, vrátane bezpečnosti obyvateľov			
Proj. zámer 2.1.1: *Realizácie Zmien a doplnkov územného plánu*	2023-2025	10,00	obec
Proj. zámer 2.1.2: *Rozšírenie kamerového systému*	2024	20,00	obec
Proj. zámer 2.1.3: *V spolupráci s UPSVaR zapájanie obce do projektov AOTP*	2023-2030	16,00	obec, ÚPSVaR
Proj. zámer 2.1.4: *V súčinnosti s externým subjektom vybudovanie zariadenia pre seniorov*	2027-2030	1 500,00	obec, firmy
Proj. zámer 2.1.5: *Dobudovanie a modernizácia športového areálu*	2025-2028	400,00	obec
Proj. zámer 2.1.6: *Výstavba novej budovy ZŠ pre 1.-5. ročník*	2024-2027	1 000,00	obec
PRIORITA: SOCIÁLNA INFRAŠTRUKTÚRA, OBČIANSKA VYBAVENOSŤ A BEZPEČNOSŤ			
Opatrenie 2.2: Podpora spoločenského a kultúrneho života			
Proj. zámer 2.2.1: *Podpora kultúrnych a športových podujatí a telies*	2023-2030	100,00	obec
ENVIRONMENTÁLNA OBLASŤ			
PRIORITA: ODPADOVÉ HOSPODÁRSTVO			
Opatrenie 3.1: Skvalitnenie nakladania s odpadmi a podpora zhodnocovania odpadov			
Proj. zámer 3.1.1: *Skvalitnenie systému zberu odpadov, zavádzanie SMART prvkov v odpadovom hospodárstve*	2024-2025	5,00	obec
PRIORITA: ADAPTÁCIA NA ZMENU KLÍMY, ZNIŽOVANIE PRODUKCIE CO_2			
Opatrenie 3.2: Realizácia adaptačných a mitigačných opatrení na zmenu klímy, zelené a modré investície, zvyšovanie biodiverzity			
Proj. zámer 3.2.1: *Údržba a revitalizácia zelene na verejných priestranstvách, výsadba stromov a krov*	2024-2030	250,00	obec
Proj. zámer 3.2.2: *Realizácia ďalších adaptačných opatrení a opatrení na zvyšovanie biodiverzity v sídelnom prostredí*	2025-2028	150,00	obec
Opatrenie 3.3: Zvyšovanie energetickej efektívnosti budov, prechod na OZE			

Proj. zámer 3.3.1: *Výstavba fotovoltických elektrární na strechách obecných budov*	2024-2027	200,00	obec
Proj. zámer 3.3.2: *Podpora využívania obnoviteľných a alternatívnych zdrojov energie vo verejných budovách a na verejných plochách*	2024-2030	100,00	obec
Proj. zámer 3.3.3: *Komplexná obnova budovy kultúrneho domu, vrátane zvýšenia jej energetickej efektívnosti*	2023-2025	350,00	obec
Opatrenie 3.4: Zlepšenie existujúcej protipovodňovej infraštruktúry			
Proj. zámer 3.4.1: *Realizácia protipovodňových opatrení, vrátane rekonštrukcie suchých potokov*	2024-2028	200,00	obec

Zdroj: vlastné spracovanie

Administratívne, organizačné a inštitucionálne zabezpečenie PHSR

Vypracovaním a schválením tohto programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja plní obec jeden zo základných princípov regionálnej politiky, ktorým je princíp programovania. Implementácia navrhovaných projektových zámerov si bude vyžadovať konkrétnych ľudí, ktorí budú tieto zámery uskutočňovať od začiatku do konca a ktorí za nich budú aj zodpovední. Vzhľadom na poddimenzovanosť samosprávy z aspektu ľudských zdrojov sa predpokladá, že niektoré projektové zámery bude potrebné realizovať v spolupráci s externými poradcami, odborníkmi, príp. špecializovanými firmami.

V systéme riadenia a implementácie PHSR je **Riadiacim orgánom** na úrovni obce obecný úrad prostredníctvom starostu obce. Ten zodpovedá za systém riadenia PHSR, ako aj za systém čerpania získaných dotácií, použitia úverových zdrojov a v prípade získania pomoci zo štrukturálnych fondov aj za čerpanie tejto pomoci. Obecné zastupiteľstvo plní úlohu **Monitorovacieho výboru**. **Orgánom auditu** je hlavný kontrolór a Finančná komisia pri obecnom zastupiteľstve. Funkciu **Platobného orgánu** vykonáva ekonomické oddelenie OcÚ a príslušné oddelenia OcÚ plnia funkciu **Sprostredkovateľského orgánu**. PHSR ako aj všetky jeho zmeny a doplnky schvaľuje obecné zastupiteľstvo (Inštitút priestorového plánovania, 2016).

Samospráva bude raz ročne získavať a spracovávať pripomienky poslancov, zamestnancov OcÚ, partnerov a verejnosti. Spracovanie pripomienok bude trvať do stanoveného termínu (do konca októbra príslušného roku), kedy bude zastupiteľstvu predložené hodnotenie PHSR za predchádzajúci rok a aj jeho prípadná aktualizácia. Obecné zastupiteľstvo vo vzťahu k realizácii PHSR berie na vedomie návrh strategickej časti dokumentu, schvaľuje celý dokument PHSR a každoročne schvaľuje vyhodnotenie jeho plnenia. Úlohou obecného zastupiteľstva je taktiež schvaľovanie spolufinancovania pripravovaných projektov. Obecné zastupiteľstvo teda každoročne schvaľuje hodnotiace a monitorovacie správy a rozhoduje o prípadných zmenách a aktualizácii programu.

Stručný popis komunikačnej stratégie

Súčasťou každého z pripravovaných a realizovaných projektov PHSR budú, či už z dôvodu povinného informovania a publicity (najmä pri projektoch financovaných z EŠIF) alebo v rámci komunikácie medzi obcou a cieľovými skupinami pri príprave a realizácii projektov, rôzne formy komunikácie. V prípade realizácie projektov z EŠIF budú v záujme informovania verejnosti osadené informačné tabule, príp. budú organizované úvodné a záverečné konferencie, semináre, workshopy, rôzne informačné stretnutia a pod.

V podmienkach obce prebieha komunikácia predovšetkým osobným stykom verejnosti a záujmových skupín s jej volenými orgánmi a zamestnancami. Významným komunikačným kanálom najmä pre mladšie a stredné vekové kategórie obyvateľstva je webová stránka obce. Staršie vekové kategórie uprednostňujú najmä obecný rozhlas, úradnú tabuľu a osobné podanie. Ďalším nástrojom komunikácie budú pozvánky na priamu účasť verejnosti na zasadnutiach obecného zastupiteľstva. Prostredníctvom uvedených komunikačných kanálov bude až do ukončenia platnosti PHSR prebiehať neustála komunikácia s obyvateľmi týkajúca sa realizácie tohto Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce.

Systém monitorovania a hodnotenia

Cieľom systému monitorovania a hodnotenia je získavanie informácií o reálnom plnení PHSR a o jeho prípadnom negatívnom vývoji. Dôsledkom dobrého nastavenia systému monitorovania a hodnotenia bude prípadná zmena spôsobu realizácie, podľa potreby aj definovanie a prijatie nových opatrení. Ako už bolo spomenuté vyššie, samospráva bude raz ročne (do začiatku prípravy rozpočtu na ďalší rok) získavať a spracovávať pripomienky poslancov, zamestnancov OcÚ, zainteresovaných partnerov a verejnosti. Spracovanie pripomienok bude trvať do stanoveného termínu (do konca októbra

príslušného roka), kedy bude zastupiteľstvu predložené hodnotenie PHSR za predchádzajúci rok a aj jeho prípadná aktualizácia.
Monitorovanie Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja sa teda bude vykonávať priebežne počas celého trvania PHSR až do ukončenia jeho platnosti. Tento proces bude vychádzať z údajov uvedených vo Formulári P2 – ukazovatele výstupu, výsledku a dopadu projektu. Výstupom monitorovania PHSR bude monitorovacia správa za príslušný rok schválená obecným zastupiteľstvom, ktorej súčasťou môže byť aj prípadná monitorovacia správa schválená riadiacim orgánom v rámci implementácie projektov z EŠIF. Za prípravu monitorovacej správy konkrétneho projektu bude zodpovedať jeho garant podľa povahy projektu. Za prípravu monitorovacej správy PHSR bude zodpovedať samospráva obce – či už prostredníctvom starostu obce, hlavného kontrolóra, poslancov, zamestnancov obecného úradu, príp. inej poverenej osoby.

Formulár 10 (R5): Plán hodnotenia a monitorovania

Plán priebežných hodnotení PHSR počas jeho platnosti 2023-2030		
Typ hodnotenia	**Vykonať prvýkrát**	**Dôvod vykonania / periodicita**
Strategické hodnotenie	najskôr v roku 2025	podľa rozhodnutia obce a vzniknutej spoločenskej potreby
Operatívne hodnotenie	v prípade potreby	kontrola súladu programu s reálnou situáciou
Tematické hodnotenie časti PHSR	2026	téma hodnotenia identifikovaná ako riziková časť vo výročnej monitorovacej správe za predchádzajúci kalendárny rok
Ad hoc mimoriadne hodnotenie	v prípade potreby	pri značnom odklone od stanovených cieľov; pri návrhu na revíziu PHSR
Ad hoc hodnotenie celého PHSR alebo jeho časti	2023-2030	na základe rozhodnutia starostu, kontrolného orgánu, podnetu poslancov, správy auditu a pod.

Zdroj: vlastné spracovanie

E-Finančná časť

Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja

Finančná časť obsahuje finančné zabezpečenie jednotlivých opatrení a aktivít, inštitucionálnu a organizačnú stránku realizácie programu rozvoja obce. Táto časť obsahuje:

- indikatívny finančný plán na celú realizáciu PHSR,
- model viaczdrojového financovania jednotlivých opatrení, projektových zámerov za účasti sociálno-ekonomických partnerov v území,
- hodnotiacu tabuľku pre výber projektových zámerov.

Indikatívny finančný plán

Výška potrebných finančných prostriedkov je v tomto PHSR uvedená pri jednotlivých projektových zámeroch a opatreniach. Uvedené sumy sú stanovené odhadom, keďže bez spracovania projektovej dokumentácie nie je možné ex-ante určiť predpokladanú sumu, potrebnú na realizáciu projektového zámeru. Navyše, táto suma sa ešte mení po realizácii verejného obstarávania. Pri rozhodovaní o financovaní jednotlivých projektových zámerov sa bude prihliadať na ich dôležitosť a na ich prínos pre rozvoj obce. Niektoré projektové zámery sa budú môcť realizovať v rámci bežnej prevádzky samosprávy, iné si však budú vyžadovať náročnejšie zdroje z hľadiska finančného aj personálneho zabezpečenia.

Potenciálne zdroje, ktoré sa samospráva môže snažiť získať na realizáciu opatrení a projektových zámerov, uvedených v tomto PHSR, sú najmä:

- bankové úvery,
- štátne dotácie z účelových fondov (napr. Environmentálny fond, ŠFRB, ...),
- financovanie z národných projektov (napr. úrady práce, soc. vecí a rodiny – AOTP...),
- rozpočet samosprávneho kraja,
- európske štrukturálne a investičné fondy,
- nadácie, neinvestičné fondy,
- Svetová banka,
- účelové fondy zahraničných zastupiteľstiev v SR,
- sponzorské dary podnikateľov, súkromných osôb, neziskového sektora a pod.,
- vlastné zdroje (rozpočet obce).

Celkovým prehľadom plánovaných finančných prostriedkov počas celej doby platnosti schváleného PHSR je Indikatívny rozpočet – sumarizácia.

Formulár 11 (F1): Indikatívny rozpočet - sumarizácia

Oblasť	rok								Spolu (tis. €)
	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	
Hospodárska	5,30	487,40	538,40	413,90	250,10	128,60	96,30	28,00	**1 948,00**
Sociálna	14,00	392,00	263,00	337,00	679,00	617,00	532,00	212,00	**3 046,00**
Environmentálna	14,00	177,00	384,00	216,00	274,00	49,00	56,00	85,00	**1 255,00**
SPOLU (tis. €)	**33,30**	**1 056,40**	**1 185,40**	**966,90**	**1 203,10**	**794,60**	**684,30**	**325,00**	**6 249,00**

Zdroj: vlastné spracovanie

Model viaczdrojového financovania a finančný rámec

Financovanie jednotlivých projektových zámerov sa bude realizovať z viacerých zdrojov, pričom závisieť bude od aktuálnej finančnej situácie obce a aktuálnych potrieb. Financovanie sa tak bude opierať o zdroje obce, o národné zdroje, o zdroje z EŠIF, VÚC, o súkromné a ďalšie zdroje.
Intervenčná matica predstavuje odhad objemu potrebných zdrojov na realizáciu jednotlivých projektových zámerov. Finálna podoba a konkrétna výška investícií bude známa až po vypracovaní projektovej dokumentácie k tomu-ktorému projektovému zámeru (ak relevantné) a vychádzať bude najmä z procesu verejného obstarávania.

Formulár 12 (F5): Model viaczdrojového financovania – intervenčná matica

Viaczdrojové financovanie (tis. eur)								
Opatrenie	**Celkové náklady**	**Verejné zdroje**					**Súkromné zdroje**	**Iné zdroje**
		EÚ	**Štát**	**VÚC**	**Obec**	**Spolu**		
Opatrenie 1.1	4,00		2,00		2,00	4,00		
Opatrenie 1.2	5,00		2,00		3,00	5,00		
Opatrenie 1.3	1 175,00	998,75	117,50		58,75	1 175,00		
Opatrenie 1.4	760,00	637,50	75,00		47,50	760,00		
Opatrenie 1.5	4,00			2,00	2,00	4,00		
Opatrenie 2.1	2 946,00	1 340,00	78,00		48,00	1 466,00	1 480,00	
Opatrenie 2.2	100,00			20,00	80,00	100,00		
Opatrenie 3.1	5,00				1,00	1,00	4,00	
Opatrenie 3.2	400,00	340,00	40,00		20,00	400,00		
Opatrenie 3.3	650,00	552,50	65,00		32,50	650,00		
Opatrenie 3.4	200,00	170,00	20,00		10,00	200,00		
SPOLU	**6 249,00**	**4 038,75**	**399,50**	**22,00**	**304,75**	**4 765,00**	**1 484,00**	**0,00**

Zdroj: MDVRR 2015, vlastné spracovanie

Finančný rámec na realizáciu PHSR pre potreby súhrnného prehľadu plánovaných projektových zámerov je formulárom s podrobnou štruktúrou plánovaných finančných prostriedkov na opatrenia a projektové zámery PHSR na celé jeho obdobie. Obsahuje podrobné členenie predpokladaných finančných zdrojov, potrebných na realizáciu jednotlivých projektových zámerov.

Formulár 13 (F2): Finančný rámec pre realizáciu PHSR

Číslo opatrenia	**Kód a názov projektového zámeru**	**Klasifikácia stavieb - trieda**	**Hlavný ukazovateľ-výsledku, dopadu**	**Termín začatia a ukončenia realizácie projekt. zámeru**	**RN Spolu (tis. eur)**	Verejné zdroje celkom	Verejné zdroje		Súkromné zdroje	Úverové zdroje	EIB príspevok (informatívne)	Iné zdroje
							Národné celkom	EÚ (EŠIF + Plán obnovy) celkom				
				rok	**a=b+e+f+g+h**	b=c+d	c	d	e	f	g	h
I. Hospodárska oblasť					**1 948,00 €**	1 948,00 €	311,75 €	1 636,25 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €
Opat. 1.1	**1.1.1 Podpora rozvoja služieb a podnikateľských aktivít v obci**		**rozvinutie lokálnej ekonomiky**	**2023-2030**	**2,00 €**	2,00 €	2,00 €					
	1.1.2 Podpora zavádzania inovácií u miestnych zamestnávateľov		**rozvinutie lokálnej ekonomiky**	**2023-2030**	**2,00 €**	2,00 €	2,00 €					
Opat. 1.2	**1.2.1 Podpora zavádzania efektívnych SMART digitálnych riešení v podnikoch a u subjektov poskytujúcich verejné služby**		**rozvinutie lokálnej ekonomiky**	**2023-2030**	**4,00 €**	4,00 €	4,00 €					
	1.2.2 Zvyšovanie digitálnych zručností zamestnancov a obyvateľov obce		**zvýšená zamestnanosť obyvateľstva**	**2023-2030**	**1,00 €**	1,00 €	1,00 €					
Opat. 1.3	**1.3.1 Modernizácia miestnych komunikácií**	**2112 - Miestne komunikácie**	**zabezpečený kvalitný prístup k domom a bytom; zvýšená bezpečnosť chodcov**	**2023-2030**	**300,00 €**	300,00 €	45,00 €	255,00 €				

	1.3.2 Obnova chodníkov na ul. Hrádockej	**2112 - Miestne komunikácie**	**zvýšená bezpečnosť chodcov**	**2024**	**175,00 €**	175,00 €	26,25 €	148,75 €				
	1.3.3 Výstavba cyklistických chodníkov s prepojením na okolité obce, vrátane doplnkovej infraštruktúry	**2112 - Miestne komunikácie**	**vyšší počet turistov v obci; lepšie zdravie obyvateľov**	**2025-2027**	**500,00 €**	500,00 €	75,00 €	425,00 €				
	1.3.4 Rekonštrukcia obecných mostov	**2112 - Miestne komunikácie**	**vyššia bezpečnosť cestnej premávky**	**2024-2029**	**200,00 €**	200,00 €	30,00 €	170,00 €				
Opat. 1.4	**1.4.1 Zvýšenie kapacity čističky odpadových vôd**	**2223 - Miestne kanalizácie**	**zabezpečené odvádzanie odpadových vôd zo všetkých prevádzok v obci; čistejšie životné prostredie; lepšie zdravie obyvateľov**	**2024-2026**	**750,00 €**	750,00 €	112,50 €	637,50 €				
	1.4.2 Podpora súkromných subjektov pri výstavbe optickej siete v obci	**2224 - Miestne elektrické a telekomunikačné rozvody a vedenia**	**zabezpečený vysokorýchlostný internet**	**2024-2027**	**10,00 €**	10,00 €	10,00 €					
Opat. 1.5	**1.5.1 Rozvoj partnerskej a cezhraničnej spolupráce**		**3 podporené partnerské projekty**	**2023-2030**	**4,00 €**	4,00 €	4,00 €					
II. Sociálna oblasť					3 046,00 €	1 566,00 €	226,00 €	1 340,00 €	1 480,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €
Opat. 2.1	**2.1.1 Realizácie Zmien a doplnkov územného plánu**		**miestna legislatíva prispôsobená novým podmienkam a výzvam**	**2023-2025**	**10,00 €**	10,00 €	10,00 €					
	2.1.2 Rozšírenie kamerového systému	**2224 - Miestne elektrické a telekomunikačné rozvody a vedenia**	**10 nových kamier**	**2024**	**20,00 €**	20,00 €	20,00 €					

	2.1.3 V spolupráci s UPSVaR zapájanie obce do projektov AOTP		**2 zamestnané osoby**	**2023-2030**	**16,00 €**	16,00 €	16,00 €					
	2.1.4 V súčinnosti s externým subjektom vybudovanie zariadenia pre seniorov		**viaceré sociálne služby dostupné na území obce**	**2027-2030**	**1 500,00 €**	20,00 €	20,00 €		1 480,00 €			
	2.1.5 Dobudovanie a modernizácia športového areálu	**2411 - Športové ihriská**	**verejnosť realizujúca športové aktivity**	**2025-2028**	**400,00 €**	400,00 €	60,00 €	340,00 €				
	2.1.6 Výstavba novej budovy ZŠ pre 1.-5. ročník	**1263 - Školy, univerzity a budovy na vzdelávanie**	**kvalitné podmienky pre nižšie primárne vzdelávanie v obci**	**2024-2027**	**1 000,00 €**	1 000,00 €		1 000,00 €				
Opat. 2.2	**2.2.1 Podpora kultúrnych a športových podujatí a telies**		**kultúrne a športové podujatia konané na území obce**	**2023-2030**	**100,00 €**	100,00 €	100,00 €					
III. Environmentálna oblasť					1 255,00 €	1 255,00 €	192,50 €	1 062,50 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €
Opat. 3.1	**3.1.1 Skvalitnenie systému zberu odpadov, zavádzanie SMART prvkov v odpadovom hospodárstve**		**skvalitnený systém triedeného zberu, vyššia úroveň vytriedenia odpadov**	**2024-2025**	**5,00 €**	5,00 €	5,00 €					
Opat. 3.2	**3.2.1 Údržba a revitalizácia zelene na verejných priestranstvách, výsadba stromov a krov**		**kvalitnejšia zeleň**	**2024-2030**	**250,00 €**	250,00 €	37,50 €	212,50 €				
	3.2.2 Realizácia ďalších adaptačných opatrení a opatrení na zvyšovanie biodiverzity v sídelnom prostredí		**realizované dodatočné adaptačné opatrenia**	**2025-2028**	**150,00 €**	150,00 €	22,50 €	127,50 €				

Opat. 3.3	**3.3.1 Výstavba fotovoltických elektrární na strechách obecných budov**		**vyšší podiel elektrickej energie získanej z OZE**	**2024-2027**	**200,00 €**	200,00 €	30,00 €	170,00 €				
	3.3.2 Podpora využívania obnoviteľných a alternatívnych zdrojov energie vo verejných budovách a na verejných plochách		**vyšší podiel elektrickej energie získanej z OZE**	**2024-2030**	**100,00 €**	100,00 €	15,00 €	85,00 €				
	3.3.3 Komplexná obnova budovy kultúrneho domu, vrátane zvýšenia jej energetickej efektívnosti	**1261 - Budovy na kultúrnu a verejnú zábavu**	**kvalitné priestory pre organizáciu kultúrno-spoločenských podujatí**	**2023-2025**	**350,00 €**	350,00 €	52,50 €	297,50 €				
Opat. 3.4	**3.4.1 Realizácia protipovodňových opatrení, vrátane rekonštrukcie suchých potokov**	**2152 - Priehrady**	**žiadne škody na životoch a majetku v dôsledku povodní**	**2024-2028**	**200,00 €**	200,00 €	30,00 €	170,00 €				
Celkom					**6 249,00 €**	**4 769,00 €**	**730,25 €**	**4 038,75 €**	**1 480,00 €**	**0,00 €**	**0,00 €**	**0,00 €**

Zdroj: Obecný úrad Lieskovec, vlastné spracovanie

Systém hodnotenia a zaraďovania projektových zámerov do financovania

Dôležitým momentom v procese realizácie PHSR bude schvaľovanie financovania jednotlivých projektových zámerov obecným zastupiteľstvom. Pri ich výbere bude preto nutné prihliadať na ich dôležitosť a význam či už z legislatívneho hľadiska alebo vo vzťahu k rozvoju obce.

Nasledujúca hodnotiaca tabuľka pre výber projektových zámerov je upravená pre potreby obce. Najvyššiu prioritu (úroveň dôležitosti) majú projektové zámery, ktorých realizácia vyplýva priamo z legislatívy a projektové zámery, ktoré budú riešiť výrazne naliehavú havarijnú alebo mimoriadnu situáciu. Kategória s vysokou prioritou zahŕňa projektové zámery s oporou vo VZN obce, projektové zámery Miestnej akčnej skupiny, oblastnej organizácie cestovného ruchu, projektové zámery s vydaným právoplatným stavebným povolením (príp. aj projektové zámery s ukončeným procesom verejného obstarávania), projektové zámery, na ktoré sa dajú získať zdroje z EŠIF a/alebo ich realizácia je zároveň nutná pre rozvoj obce a projektové zámery, ktoré majú vysokú podporu u obyvateľstva. Kategória so strednou úrovňou dôležitosti obsahuje tie projektové zámery, ktoré majú možnosť byť spolufinancované z európskych štrukturálnych a investičných fondov a/alebo ich realizácia je zároveň vhodná pre rozvoj obce. Kategóriu 4 a 5 predstavujú projektové zámery nachádzajúce sa vo fáze úvah (bez spracovania prvotných analýz, projektovej dokumentácie, stavebného povolenia a pod.).

Formulár 14 (F3): Hodnotiaca tabuľka pre výber projektových zámerov

Kategória	Úroveň dôležitosti	Hodnotiace kritérium (podmienky pre zaradenie do úrovne dôležitosti)	Projektové zámery
1	Najvyššia	a) projektové zámery vyplývajúce zo zákona alebo legislatívy EÚ b) projektové zámery riešiace havarijnú alebo mimoriadnu situáciu	1.3.4; 1.4.1; 2.1.1;
2	Vysoká	a) projektové zámery s oporou vo VZN obce b) projektové zámery s právoplatným stavebným povolením c) projektové zámery MAS d) projektové zámery OOCR e) projektové zámery miestnych rozvojových organizácií f) projektové zámery s vysokou podporou obyvateľov g) projektové zámery s potenciálom spolufinancovania z EŠIF a z iných zdrojov a/alebo projektové zámery, ktorých realizácia je pre rozvoj obce nutná	1.3.1; 1.3.2; 1.3.3; 1.4.2; 2.1.2; 2.1.6; 2.2.1; 3.1.1; 3.3.1; 3.3.2; 3.4.1;
3	Stredná	projektové zámery s potenciálom spolufinancovania z EŠIF a z iných zdrojov a/alebo projektové zámery, ktorých realizácia je pre rozvoj obce vhodná	1.1.2; 1.2.1; 1.2.2; 1.5.1; 2.1.3; 2.1.5; 3.2.1; 3.2.2; 3.3.3;
4	Nízka	projektové zámery v štádiu zámerov / úvah	1.1.1; 2.1.4;
5	Najnižšia	ostatné	

Zdroj: vlastné spracovanie

Záver

Formulár 15 (Z1): Schválenie PHSR

Schválenie PHSR	
Dokument	Názov dokumentu: **Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Lieskovec na roky 2023-2030** Štruktúra dokumentu: dokument je štruktúrovaný podľa zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov, podľa Metodiky tvorby a implementácie programov hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja regiónov, programov rozvoja obcí a skupín obcí s uplatnením princípov udržateľného smart (inteligentného, rozumného) rozvoja, vydanej Úradom podpredsedu vlády SR pre investície a informatizáciu, január 2020, Metodiky na spracovanie Programu rozvoja obce, vydanej Inštitútom priestorového plánovania, september 2016 a podľa Metodiky na vypracovanie Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce/obcí/VÚC, vydanej Ministerstvom dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja, verzia 2.0, február 2015.
Spracovanie	Forma a obdobie spracovania: spracovanie PHSR vykonala obec v partnerstve s externým odborníkom, ktorý koordinoval proces tvorby dokumentu a zabezpečoval dodržiavanie metodických postupov. Dokument bol spracovaný na jeseň 2023. Riadiaci tím: riadiaci tím pozostával z 2 členov a v procese spracovania mal 2 pracovné zasadania. Autor dokumentu: RNDr. Radomír Babiak, PhD.; www.dokumentypreobce.sk Náklady na spracovanie: z rozpočtu obce.
Prerokovanie	Prerokovanie v orgánoch samosprávy dňa: 07.12.2023.
Schválenie	Návrh na uznesenie zastupiteľstva: „Obecné zastupiteľstvo schvaľuje Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Lieskovec na roky 2023-2030“.

Zdroj: vlastné spracovanie

Prílohy

Zoznam informačných zdrojov použitých v PHSR

Bazálne environmentálne informácie o sídlach Slovenska (www.beiss.sk)

Inštitút priestorového plánovania (2016): *Stručná metodika spracovania Programu rozvoja obce a Spoločného programu rozvoja obcí*. Bratislava: september 2016.

Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001

MDVRR (2015): *Metodika na vypracovanie programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce/obcí/VÚC*. Bratislava: Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja, verzia 2.0, február 2015, 62 s.

MŽP (2018): *Stratégia adaptácie Slovenskej republiky na zmenu klímy*. Bratislava: Ministerstvo životného prostredia, aktualizácia 2018.

IUS BBSK 2022-2027 a PHRSR Banskobystrického samosprávneho kraja 2022-2030

Štatistický úrad Slovenskej republiky

Úrad podpredsedu vlády SR pre investície a informatizáciu (2020): *Metodika tvorby a implementácie programov hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja regiónov, programov rozvoja obcí a skupín obcí s uplatnením princípov udržateľného smart (inteligentného, rozumného) rozvoja*. Bratislava: január 2020.

Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny

Územný plán obce Lieskovec

Weisová, D., Bernátová, M. (2012): *Strategické plánovanie samosprávy*. Žilina: Municipalia, 2012.

Zákon č. 389/1990 Zb. o obecnom zriadení

Zákon č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti

Zákon č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy

Zákon č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja

Internetové zdroje:

census2011.statistics.sk
datacube.statistics.sk
datacube.statistics.sk/SODB/
http://cp.atlas.sk
http://envirozataze.enviroportal.sk
http://uzemia.enviroportal.sk
https://gis.nlcsk.org/islhp/#lesnictvo
statdat.statistics.sk
www.beiss.sk
www.cdb.sk
www.ives.minv.sk/heraldreg
www.maps.google.com
www.minv.sk
www.orsr.sk
www.pamiatky.sk
www.registeruz.sk
www.scitanie.sk
www.statistics.sk
www.zrsr.sk

Zoznam skratiek použitých v PHSR

AOTP	Aktívne opatrenia trhu práce	MŽP	Ministerstvo životného prostredia
AZE	Alternatívne zdroje energie	NFP	Nenávratný finančný príspevok
b.j.	Bytové jednotky	NN	Nízke napätie
BBSK	Banskobystrický samosprávny kraj	NPR	Národná prírodná rezervácia
BRKO	Biologicky rozložiteľný komunálny odpad	OcÚ	Obecný úrad
CDB	Cestná databanka	o. i.	Okrem iného
CLLD	Community-led Local Development (Miestny rozvoj vedený komunitou)	OOCR	Oblastná organizácia cestovného ruchu
CR	Cestovný ruch	OZE	Obnoviteľné zdroje energie
ČOV	Čistička odpadových vôd	PA	Povodňová aktivita
DHZ	Dobrovoľný hasičský zbor	PP	Prírodná pamiatka
EAO	Ekonomicky aktívne obyvateľstvo	PR	Prírodná rezervácia
EIB	Európska investičná banka	PPA	Pôdohospodárska platobná agentúra
EŠIF	Európske štrukturálne a investičné fondy	PPF	Poľnohospodársky pôdny fond
EZÚS	Európske zoskupenie územnej spolupráce	SHR	Samostatne hospodáriaci roľníci
ha	Hektár	SPR	Strategicko-plánovací región
IBV	Individuálna bytová výstavba	ŠFRB	Štátny fond rozvoja bývania
IUI	Integrovaná územná investícia	ŠÚ SR	Štatistický úrad Slovenskej republiky
KURS	Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001	ÚPSVaR	Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny
KZAM	Klasifikácia zamestnaní	ÚSES	Územný systém ekologickej stability
MAS	Miestna akčná skupina	TTP	Trvalé trávne porasty
MOK	Maloobjemový kontajner	UoZ	Uchádzač o zamestnanie
MRK	Marginalizované rómske komunity	VÚC	Vyšší územný celok
MSP	Malí a strední podnikatelia	VZN	Všeobecne záväzné nariadenie

Zoznam máp, tabuliek, grafov, obrázkov a formulárov

Mapy

Mapa 1: Poloha obce Lieskovec - širšie vzťahy ... 3
Mapa 2: Poloha obce Lieskovec voči susediacim obciam ... 4
Mapa 3: Administratívna poloha obce Lieskovec ... 15

Tabuľky

Tabuľka 1: Zoznam analyzovaných koncepčných dokumentov ... 12
Tabuľka 2: Zoznam použitých kvalitatívnych a kvantitatívnych dát ... 13
Tabuľka 3: Environmentálna záťaža v obci Lieskovec ... 16
Tabuľka 4: Základné charakteristiky stavu a pohybu obyvateľstva ... 17
Tabuľka 5: Vývoj priemerného veku obyvateľstva ... 21
Tabuľka 6: Veková štruktúra obyvateľov podľa produktívnych vekových skupín ... 21
Tabuľka 7: Štruktúra obyvateľov podľa národnosti ... 22
Tabuľka 8: Štruktúra obyvateľov podľa náboženského vyznania ... 22
Tabuľka 9: Vývoj nezamestnanosti v obci ... 24
Tabuľka 10: Štruktúra UoZ podľa veku k 31.12.2022 ... 24
Tabuľka 11: Štruktúra UoZ podľa KZAM k 31.12.2022 ... 26
Tabuľka 12: Počet domov podľa typu domu ... 27
Tabuľka 13: Štruktúra domov podľa typu vodovodnej prípojky ... 27
Tabuľka 14: Štruktúra domov podľa typu kanalizačného systému ... 27
Tabuľka 15: Byty podľa obytných miestností ... 28
Tabuľka 16: Domy podľa obdobia výstavby ... 28
Tabuľka 17: Vybavenie technickou infraštruktúrou ... 29
Tabuľka 18: Základné parametre zdravotníckej a sociálnej infraštruktúry (2023) ... 30
Tabuľka 19: Infraštruktúra kultúry a športu ... 31
Tabuľka 20: Spádovosť obce k vybraným poskytovateľom administratívno-správnych služieb ... 31
Tabuľka 21: Štruktúra pôdneho fondu (k 31.12.2022; v ha) ... 33

Grafy

Graf 1: Vývoj počtu obyvateľov obce Lieskovec ... 18
Graf 2: Prirodzený pohyb obyvateľstva v rokoch 2013-2022 ... 19
Graf 3: Migračný pohyb obyvateľstva v rokoch 2013-2022 ... 19
Graf 4: Celkový pohyb obyvateľstva v rokoch 2013-2022 ... 20
Graf 5: Veková štruktúra obyvateľstva k 31.12.2022 ... 21
Graf 6: Štruktúra obyvateľstva podľa najvyššieho ukončeného vzdelania ... 23
Graf 7: Počet evidovaných UoZ v rokoch 2013-2022 (k 31.12.) ... 24
Graf 8: Štruktúra UoZ podľa vzdelania k 31.12.2022 ... 25
Graf 9: Štruktúra UoZ podľa doby evidencie k 31.12.2022 ... 26

Obrázky

Obrázok 1: Finančné zdravie obce Lieskovec 34
Obrázok 2: Programy politiky súdržnosti v programovom období 2021 - 2027 36
Obrázok 3: Prehľad finančných zdrojov Programu Slovensko na obdobie 2021 - 2027 37
Obrázok 4: Strategicko-plánovacie regióny (SPR) a územia udržateľného mestského rozvoja (UMR) na území Banskobystrického kraja, ustanovené v programovom období 2021-2027 44

Formuláre

Formulár 1 (Ú1): Zámer spracovania PHSR 8
Formulár 2 (Ú2): Harmonogram spracovania PHSR 9
Formulár 3 (Ú8): Štruktúra dokumentu 9
Formulár 4 (A8): STEEP analýza 38
Formulár 5 (A10): SWOT analýza 39
Formulár 6 (S1): Hierarchia rozvojových cieľov 47
Formulár 7 (P1): Prehľad opatrení a projektových zámerov podľa oblastí 49
Formulár 8 (P2): Zoznam merateľných ukazovateľov v rámci jednotlivých opatrení PHSR 54
Formulár 9 (R1): Akčný plán 58
Formulár 10 (R5): Plán hodnotenia a monitorovania 62
Formulár 11 (F1): Indikatívny rozpočet - sumarizácia 64
Formulár 12 (F5): Model viaczdrojového financovania – intervenčná matica 65
Formulár 13 (F2): Finančný rámec pre realizáciu PHSR 66
Formulár 14 (F3): Hodnotiaca tabuľka pre výber projektových zámerov 70
Formulár 15 (Z1): Schválenie PHSR 71